

Projekt Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15

USTAWA

z dnia.....

o zmianie ustawy o Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15

Art. 1. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 (Dz. U. z 2020 r. poz. 2219) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w tytule ustawy nazwa Komisji otrzymuje brzmienie:
„ustawa o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu dzieci poniżej lat 15”;
- 2) w art. 1 pkt 1, 2 i 3 otrzymują brzmienie:
 - „1) zadania i organizację Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu dzieci poniżej lat 15, zwanej dalej „Komisją”;
 - 2) zasady i sposób wyjaśniania przypadków przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, o których mowa w rozdziale XXV Kodeksu karnego, popełnionych na szkodę małoletniego poniżej lat 15”;
 - 3) działania mające na celu zapewnienie szybkiej reakcji organów państwa oraz organizacji pozarządowych, podmiotów i instytucji prowadzących działalność edukacyjną, wychowawczą, opiekuńczą, kulturalną i związaną z kulturą fizyczną, wypoczynkiem i leczeniem, a także samorządów zawodowych, kościołów oraz związków wyznaniowych, w tym kościelnych osób prawnych, zwanych dalej "organizacjami i podmiotami", w zakresie zwalczania przestępstw, o których mowa w pkt 2 oraz działania umożliwiające pociągnięcie do odpowiedzialności ich sprawców;”;

3) tytuł rozdziału 2 otrzymuje brzmienie:

„Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu dzieci poniżej lat 15”;

4) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. 1. Komisja prowadzi działania mające na celu wyjaśnienie przypadków przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 2.

2. Do zadań Komisji należy w szczególności:

1) wydawanie postanowień o wpisie w Rejestrze osób, w stosunku do których Komisja wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze, zwanym dalej "Rejestrem", który stanowi część Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym;

2) badanie sposobu reagowania organów państwa, organizacji i podmiotów oraz osób fizycznych w zakresie wyjaśniania przypadków przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 2, w tym ustalanie przypadków niezawiadomienia właściwego organu o podejrzeniu popełnienia tego przestępstwa;

3) identyfikacja problemów pojawiających się w praktyce ścigania przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 2.”;

5) w art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. 1. Komisja podejmuje działania mające na celu zapewnienie niezwłocznej reakcji organów państwa oraz organizacji i podmiotów w zakresie zwalczania przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 2, a także podejmuje działania umożliwiające pociągnięcie do odpowiedzialności sprawców tych przestępstw.

2. Do zadań Komisji w zakresie, o którym mowa w ust. 1, należy:

1) zawiadamianie właściwych organów o podejrzeniu:

a) popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 1 pkt 2,

b) niezawiadomienia właściwego organu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 1 pkt 2;

2) interwencja i wspieranie osób poszkodowanych w postępowaniach prowadzonych przed organami państwa, w tym uczestniczenie w postępowaniach karnych, na każdym ich etapie, na prawach oskarżyciela posiłkowego, za zgodą osoby poszkodowanej, jej przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego;

3) przekazywanie władzom organizacji i podmiotów informacji o podejrzeniu:

a) popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 1 pkt 2,

b) niezawiadomienia właściwego organu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 1 pkt 2

- celem wszczęcia odpowiedniego postępowania, w tym postępowania dyscyplinarnego;

4) kierowanie do Prokuratora Generalnego wniosków o wniesienie skargi nadzwyczajnej albo kasacji od prawomocnego orzeczenia kończącego sprawę w zakresie przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 2 oraz o objęciu prowadzonych postępowań szczególnym nadzorem;

5) monitorowanie działań podejmowanych przez właściwe organy oraz organizacje i podmioty na podstawie wniosków i zawiadomień w sprawach przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 2.”;

6) opiniowanie aktów normatywnych dotyczących zadań Komisji, w tym ścigania przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 2,

7) występowanie do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo o wydanie lub zmianę innych aktów normatywnych.

3. Podmioty, o których mowa w ust. 2 pkt 5, do których Komisja zwróciła się o informację, są obowiązane do jej udzielenia w terminie do 30 dni.”;

6) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do zadań Komisji w zakresie, o którym mowa w ust. 1 należy, w szczególności:

1) prowadzenie działań uświadamiających w zakresie problematyki wykorzystywania seksualnego dzieci poniżej lat 15 oraz sposobów reagowania na nie;

2) współdziałanie z organami państwa, stowarzyszeniami, samorządami zawodowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, ruchami obywatelskimi, innymi dobrowolnymi zrzeszeniami i fundacjami, organizacjami oraz z zagranicznymi i międzynarodowymi organami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu małoletnich;

3) prowadzenie badań zjawiska wykorzystywania seksualnego dzieci.”;

4) opracowywanie raportów dotyczących wybranych zagadnień istotnych społecznie pozostających w zakresie właściwości Komisji.”;

7) w art. 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Komisja odmawia ujawnienia danych osobowych osoby, od której uzyskała informacje, oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, a także dokumentacji zgromadzonej

w toku postępowania wyjaśniającego, jeżeli uzna to za niezbędne dla ochrony czci, praw i godności tych osób.

8) w art., 5 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Anonimizacja danych poszkodowanego i osoby dokonującej zgłoszenia, na ich wniosek, może dotyczyć całości materiału zgromadzonego przez Komisję w toku postępowania wyjaśniającego.”;

9) po art. 5 dodaje się art. 5a w brzmieniu:

„Art. 5a. Komisja ma siedzibę w Warszawie.”;

10) w art. 6 w ust. 6 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nie była prawomocnie skazana za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe;”;

11) w art. 8 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków członkowie Komisji składają przed Sejmem Rzeczypospolitej Polskiej następujące ślubowanie:

„Ślubuję uroczyście, że przy wykonywaniu powierzonych mi obowiązków członka Państwowej Komisji do spraw wykorzystania seksualnego dzieci poniżej 15 lat dochowam wierności Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, będę strzec praw dziecka, kierując się przepisami prawa, dobrem dziecka i dobrem rodziny. Ślubuję, że powierzone mi obowiązki będę wypełniać bezstronnie, z najwyższą sumiennością i starannością, że będę strzec godności powierzonego mi stanowiska oraz dochowam tajemnicy prawnie chronionej.”.

Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania „Tak mi dopomóż Bóg”.”;

12) w art. 10 ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) prawomocnego skazania członka Komisji za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe.”;

13) w art. 10 ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) niewypełniania obowiązków nałożonych przez ustawę lub działania na szkodę osób poszkodowanych przestępstwem, o którym mowa w art. 1 pkt 2.”;

14) w art. 13 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Przewodniczący Komisji kieruje jej pracami, reprezentuje Komisję na zewnątrz oraz wykonuje inne działania przewidziane w ustawie i regulaminie Komisji.

2. Komisja może, na wniosek przewodniczącego lub członka Komisji, powołać ze swojego grona nie więcej niż dwóch zastępców przewodniczącego. Odwołanie zastępcy przewodniczącego następuje w tym samym trybie.”;

15) po art. 16 dodaje się art. 16a w brzmieniu:

„Art. 16a. Członkowi Komisji stale zamieszkałemu poza siedzibą Komisji, przysługuje prawo do nieodpłatnego zakwaterowania w siedzibie Komisji, w warunkach odpowiadających godności urzędu oraz zwrot kosztów dojazdu do siedziby Komisji. Zasady zwrotu i ich wysokość określa zarządzenie przewodniczącego Komisji.”;

16) art. 17 otrzymuje brzmienie:

„1. Obsługę merytoryczną, administracyjną i biurową Komisji zapewnia Urząd Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu dzieci poniżej lat 15, zwany dalej „Urzędem Komisji.

2. Przewodniczący lub członek Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3, sprawują nadzór nad działalnością Urzędu Komisji i czynnościami dyrektora generalnego Urzędu Komisji, zwanego dalej „dyrektorem generalnym”.

3. Urzędem Komisji kieruje dyrektor generalny, który podlega bezpośrednio Przewodniczącemu lub członkowi Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3.

4. Przewodniczący albo członek Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3, mogą upoważnić pracownika Urzędu Komisji do wykonywania w jego imieniu określonych czynności, w szczególności do wydawania zaświadczeń oraz do poświadczania odpisów dokumentów za zgodność z oryginałem na potrzeby prowadzonych postępowań.

5. Do pracowników Urzędu Komisji stosuje się odpowiednio przepisy o pracownikach urzędów państwowych.

6. Komisja nadaje statut Urzędowi Komisji, który określa jego zadania i organizację.

7. Organizację wewnętrzną i szczegółowy zakres zadań Urzędu Komisji określa przewodniczący Komisji w regulaminie organizacyjnym.

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wykaz stanowisk w Urzędzie Komisji, wymagane kwalifikacje oraz zasady wynagradzania, w tym stawki uposażenia zasadniczego dla poszczególnych stanowisk służbowych, z uwzględnieniem wzrostu

uposażenia z tytułu wysługi lat, kierując się rangą stanowiska, zakresem wykonywanych zadań służbowych, ponoszoną odpowiedzialnością i wymaganymi kwalifikacjami.”;

17) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Art. 19. 1. W sprawach o przestępstwa, o których mowa w art. 1 pkt 2, postępowanie przed Komisją prowadzone jest na podstawie:

- 1) zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- 2) zgłoszenia podejrzenia niezawiadomienia właściwego organu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- 3) zgłoszenia monitorowania postępowania karnego,
- 4) prawomocnego orzeczenia o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania karnego ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, Komisja wszczyna postępowanie wyjaśniające, określone w ustawie.”;

18) art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. Na wniosek przewodniczącego lub członka Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3, prokurator właściwej prokuratury albo prezes właściwego sądu przesyła akta sprawy albo ich kopie w całości lub w określonej części, a także przekazuje niezbędne dokumenty z akt lub ich kopie, chyba że sprzeciwia się temu dobro postępowania przygotowawczego albo postępowania sądowego.”;

19) po art. 20 dodaje się art. 20a w brzmieniu:

„Art. 20a. 1. W sprawach, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 4, Komisja wydaje postanowienia w przedmiocie wpisu w Rejestrze, o którym mowa w art. 37 większością głosów w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej pięciu członków Komisji, w tym przewodniczącego albo członka Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3, a także członka sprawozdawcy.

2. O liczbie członków w sprawach, o którym mowa w ust. 1 Komisja rozstrzyga uchwałą w składzie co najmniej 5 członków.

3. W razie równej liczby głosów rozstrzyga głos przewodniczącego albo członka Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3.

4. W postępowaniu wyjaśniającym w innych sprawach niż określone w ust. 1, Komisja podejmuje uchwały większością głosów w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej pięciu członków Komisji, w tym przewodniczącego albo członka Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3, a także członka sprawozdawcy. Od uchwał odwołanie nie przysługuje.
5. W sprawach, o których mowa w art. 23, art. 23a i art. 25 ust. 1 pkt 2, Komisja podejmuje uchwały. Do uchwał stosuje się odpowiednio ust. 4.
6. Postanowienia i uchwały podpisują członkowie Komisji biorący udział w głosowaniu, nie wyłączając przegłosowanego.
7. Przy składaniu podpisu członek Komisji, który został przegłosowany, ma prawo zaznaczyć na postanowieniu lub uchwale swoje zdanie odrębne podając, dlaczego kwestionuje postanowienie lub uchwałę.
8. Postanowienie w przedmiocie wpisu w Rejestrze wymaga uzasadnienia. W przypadku zgłoszenia zdania odrębnego, składający je może sporządzić uzasadnienie zdania odrębnego, które jest dołączane do uzasadnienia postanowienia.”

20) art. 21 ust. 1 i 3 otrzymują brzmienie:

- a) „1. Każdy może zgłosić Komisji podejrzenie popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 1 pkt 2 lub podejrzenie niezawiadomienia o popełnieniu tego przestępstwa właściwego organu powołanego do ścigania przestępstw.”,
- b) „3. Zgłoszenie obejmuje wskazanie okoliczności zdarzenia, w tym wskazanie miejsca i osoby potencjalnego sprawcy, oraz wskazanie osoby pokrzywdzonej. W zgłoszeniu podejrzenia popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 1 pkt 2 można również wskazać podmioty, które były zobowiązane do zgłoszenia podejrzenia popełnienia tego przestępstwa organom powołanym do ścigania przestępstw.”;

21) tytuł oddział 3 otrzymuje brzmienie:

„Udział Komisji w postępowaniu karnym”;

22) w art. 22 po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Jeżeli z treści zgłoszenia, o którym mowa w art. 21 ust 1 wynika, że w sprawie wydane zostało prawomocne orzeczenie o odmowie wszczęcia albo umorzeniu

postępowania ze względu na przedawnienie karalności, Komisja może odstąpić od czynności wskazanych w ust. 1 i zwrócić się bezpośrednio do właściwej prokuratury lub sądu o przekazanie akt sprawy.”

23) art. 23 otrzymuje brzmienie:

„Art. 23. 1. Komisja nie przekazuje zgłoszenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 w przypadku gdy jest ono oczywiście bezzasadne.

2. Oczywiście bezzasadność Komisja stwierdza uchwałą w składzie co najmniej 5 członków, w tym przewodniczącego lub członka Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3.”;

3. Przed głosowaniem, Komisja wyznacza ze swego składu sprawozdawcę, który po zapoznaniu się ze zgłoszeniem przedstawia stan sprawy pozostałym członkom Komisji.

4. Odpis uchwały doręcza się osobie zgłaszającej z pouczeniem, że odwołanie nie przysługuje.”;

24) Po art. 23 dodaje się art. 23a w brzmieniu:

Art. 23a. Jeżeli zgłoszenie nie zawiera żądań lub informacji umożliwiających rozpoznanie czynu zabronionego, Komisja może pozostawić zgłoszenie bez rozpoznania.

25) w art. 24 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Komisja ma prawo:

1) wglądu do akt postępowania przygotowawczego, także w Urzędzie Komisji,

2) uzyskiwania informacji o toczącym się postępowaniu przygotowawczym, w tym rodzaju i terminach podjętych czynności

- chyba że sprzeciwia się temu dobro postępowania przygotowawczego.”;

26) w art. 24 po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Prokurator po wniesieniu do sądu aktu oskarżenia o przestępstwa, o których mowa w art. 1 pkt 2, przesyła Komisji odpis aktu oskarżenia.”;

27) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25. 1. W przypadku postępowania sądowego dotyczącego przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 2, Komisji przysługuje prawo:

1) wglądu do akt, także w Urzędzie Komisji oraz uzyskiwania informacji o prowadzonym postępowaniu;

2) uczestniczenia w prowadzonym postępowaniu, na każdym jego etapie, na prawach oskarżyciela posiłkowego.

2. Złożenie przez Komisję oświadczenia o działaniu na prawach oskarżyciela posiłkowego wymaga pisemnej zgody pokrzywdzonego albo jego przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego, złożonej do Komisji.

3. Zgoda, o której mowa w ust. 2 może być w każdym czasie wycofana i skutkuje utratą uprawnienia Komisji do działania na prawach oskarżyciela posiłkowego.”;

28) art. 26 otrzymuje brzmienie:

„Art. 26. W przypadku wydania prawomocnego orzeczenia o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa, o którym mowa w art. 1 pkt 2, prokurator albo właściwy sąd z urzędu przekazuje Komisji sprawę wraz z aktami.”;

29) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 1. W celu zapobiegania w przyszłości przestępstwom, o których mowa w art. 1 pkt 2, Komisja przeprowadza postępowanie wyjaśniające w przedmiocie wpisu w Rejestrze po otrzymaniu, wraz z aktami sprawy, prawomocnego orzeczenia o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności tych przestępstw .

2. O podjęciu postępowania wyjaśniającego Komisja zawiadamia osobę poszkodowaną, osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd i osobę dokonującą zgłoszenia.”;

30) po art. 27 dodaje się art. 27a w brzmieniu:

„Art. 27a. 1. Podstawę wydania postanowienia w przedmiocie wpisu w Rejestrze stanowią prawdziwe ustalenia faktyczne.

2. W toku postępowania wyjaśniającego nie dające się rozstrzygnąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd.

3. Komisja w toku postępowania wyjaśniającego może dokonywać czynności także z urzędu.

4. Osoba wskazana jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd nie ma obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść.”;

31) w art. 28 w ust. 1 po pkt 3 dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku postępowania wyjaśniającego.”;

32) w art. 28 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Komisja przed wydaniem postanowienia o wpisie w Rejestrze może również:

- 1) wysłuchać osobę dokonującą zgłoszenia;
- 2) wysłuchać inną osobę w charakterze świadka;
- 3) zasięgnąć opinii biegłego;
- 4) zapoznać się z innymi materiałami, w tym dokumentami zgromadzonymi w sprawie lub przedstawionymi przez osoby wskazane w pkt 1 i 2 oraz ust. 1 pkt 2 i 3.”;

33) w art. 28 po ust. 2 dodaje się ust. 2a-2d w brzmieniu:

„2a. Komisja wyznacza ze swojego grona członka, który po zapoznaniu się z aktami przedstawia stan sprawy (członek sprawozdawca).

2b. Czynności postępowania wyjaśniającego Komisja prowadzi w składzie, o którym mowa w art. 20a ust. 1.

2c. Przewodniczącemu albo członkowi Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3 przysługują uprawnienia przewodniczącego w postępowaniu wyjaśniającym.

2 d. W przypadku przyznania zdarzenia będącego podstawą do wpisu w Rejestrze, przez osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd, Komisja może ograniczyć postępowanie wyjaśniające do wysłuchania osoby poszkodowanej i osoby wskazanej jako sprawca.”;

34) w art. 28 po ust. 4 dodaje się ust. 4a i 4b, w brzmieniu:

„4a. Na wniosek osoby poszkodowanej, można ją wysłuchać w miejscu zamieszkania.

4b. Komisja może zlecić czynności, o których mowa w ust. 4 i 4a wyznaczonemu członkowi.”;

35) w art. 28 ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, mogą ustanowić pełnomocnika. Komisja nie przyznaje pełnomocnika z urzędu.

6. Odmowa udzielenia przez osobę, o której mowa w ust. 1 pkt 2 lub 3 odpowiedzi na pytania zadawane w toku wysłuchania, odmowa poddania się badaniu przez biegłego, a także nieobecność tych osób na wysłuchaniu pomimo prawidłowego zaproszenia, nie stanowią przeszkody do wydania przez Komisję postanowienia w przedmiocie wpisu w Rejestrze, jeżeli pozostałe zebrane materiały dowodowe dają do tego podstawę.”;

36) w art. 28 po ust. 6 dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. O treści ust. 4, 4a, 5 i 6 Komisja informuje wraz z zaproszeniem na wysłuchanie.”

37) w art. 29 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W postępowaniu wyjaśniającym, osoba wysłuchiwana, o której mowa w art. 28 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1 ma prawo do:

- 1) uchylenia się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli jej udzielenie mogłoby narażać tę osobę lub osobę dla niej najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe lub narażać na wydanie postanowienia o wpisie w Rejestrze;
- 2) odmowy odpowiedzi na pytania, gdy jest ona podejrzanym albo oskarżonym o popełnienie przestępstwa pozostającego w ścisłym związku z czynem stanowiącym przedmiot postępowania albo gdy za to przestępstwo została skazana;
- 3) odmowy odpowiedzi na pytania co do okoliczności, na które rozciąga się ciężący na tej osobie obowiązek zachowania tajemnicy ustawowo chronionej.”;

38) po art. 29 dodaje się art. 29a w brzmieniu:

„Art. 29a. Pouczając świadka o uprawnieniach i obowiązkach, poucza się go także o treści art. 30 ust. 5 i 6.”;

39) art. 30 otrzymuje brzmienie:

„Art. 30. 1. Komisja zaprasza na posiedzenie w celu wysłuchania, osobę dokonującą zgłoszenia, osobę poszkodowaną oraz osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd, nie później niż w terminie 7 dni od dnia planowanego wysłuchania.

2. Komisja może wezwać na posiedzenie w celu wysłuchania inne osoby w charakterze świadka lub biegłego. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

3. W zaproszeniu i wezwaniu, o których mowa w ust. 1 i 2, Komisja wymienia imię, nazwisko i zamieszkanie, miejsce i czas wysłuchania oraz przedmiot sprawy.

4. Osobę poszkodowaną i osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanej przez prokuratora albo właściwy sąd, poucza się o treści art. 28 ust. 4, 5 i 6, a osobę poszkodowaną dodatkowo o treści ust. 6 i art. 28 ust. 4a.

5. Świadka i biegłego poucza się o skutkach niestawiennictwa, odmowy lub uchylenia się od odpowiedzi na zadawane pytania w postępowaniu wyjaśniającym, a także informuje się o możliwości nałożenia przez sąd kar za pogwałcenie obowiązków świadka albo biegłego. Dodatkowo świadka poucza się o treści ust. 8 i art. 28 ust.

6. Komisja określi wzór informacji i pouczenia, które doręcza się osobom zaproszonym albo wezwanym.

7. Karę za nieusprawiedliwione niestawiennictwo, za odmowę lub uchylenie się od odpowiedzi na zadawane pytania nakłada na świadka albo biegłego, na wniosek Komisji, sąd rejonowy właściwy według miejsca zamieszkania świadka albo biegłego. Świadek albo biegły nie podlega karze, jeżeli nie był uprzedzony o skutkach niestawiennictwa, odmowy lub uchylenia się od odpowiedzi na zadawane pytania.

8. Przymus sprowadzenia świadka zarządza, na wniosek Komisji, właściwy sąd rejonowy.”;

40) art. 31 otrzymuje brzmienie:

„31. Osoba, o której mowa w art. 28 ust. 1 pkt 2 i 3 powinna być wysłuchiwana w obecności ustanowionego przez nią pełnomocnika, chyba że osoba ta wyrazi zgodę na wysłuchanie pod nieobecność pełnomocnika.”;

41) po art. 31 dodaje się art. 31a w brzmieniu:

„Art. 31a. 1. Komisja wysłuchuje osobę zgłaszającą, osobę poszkodowaną, świadków i osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo

właściwy sąd. Ponadto można dodatkowo wysłuchać biegłego w celu ustnego uzupełnienia opinii lub jej wyjaśnienia.

2. Komisja może podjąć decyzję, aby na czas wysłuchania osoby zgłaszającej, osoby poszkodowanej lub świadka, osoba wskazana jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd, opuściła posiedzenie, gdy jej obecność mogłaby oddziaływać krępująco na przebieg wysłuchania. Zezwalając osobie wskazanej jako sprawca na powrót, przewodniczący lub upoważniony członek Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3 niezwłocznie informuje ją o przebiegu posiedzenia w czasie jej nieobecności oraz umożliwia odniesienie się do przeprowadzonych w czasie jej nieobecności wysłuchań.

3. Na wniosek poszkodowanego, osoby zgłaszającej lub świadka Komisja może w postępowaniu wyjaśniającym, zanonimizować ich dane osobowe, adres, wizerunek inne informacje umożliwiające identyfikację tych osób

4. Na wniosek poszkodowanego, osoby zgłaszającej lub świadka Komisja może nie zamieszczać w protokole wysłuchania danych osób wysłuchiwanym dotyczących miejsca zamieszkania, numeru telefonu, adresu poczty elektronicznej. Dane te zamieszcza się w załączniku do protokołu, który przechowuje się w załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości Komisji.

5. Przepisy ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio do osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd, z tym że jej anonimizacja trwa do czasu uprawomocnienia się postanowienia o wpisie w Rejestrze.

6. Akta postępowania wyjaśniającego udostępnia się w sposób uniemożliwiający ujawnienie okoliczności wskazanych w ust. 3-5

7. W celu zachowania w tajemnicy okoliczności, o których mowa w ust. 3-5 Komisja prowadzi wysłuchanie z możliwością użycia urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tych czynności na odległość. Osoby wysłuchiwane nie mogą przebywać w tym samym pomieszczeniu co osoba wskazana jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd. Osoba wysłuchiwana w trakcie postępowania przebywa w wyznaczonym do tego celu pomieszczeniu w obecności członka Komisji oddelegowanego do tej czynności przez przewodniczącego albo członka Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3 ustawy.

8. Sposób i warunki technicznie przeprowadzenia wysłuchania osób, o których mowa w ust 3-5 i 7 określa regulamin postępowania wyjaśniającego Komisji.”;

42) art. 33 otrzymują brzmienie:

„Art. 33. 1. Z wysłuchania osoby sporządza się protokół. Protokół sporządza upoważniony przez przewodniczącego Komisji pracownik Urzędu Komisji.

2. Protokół podpisuje przewodniczący albo członek Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3, osoba wysłuchiwana oraz upoważniony pracownik Urzędu Komisji sporządzający protokół.

3. Jeżeli osoba wysłuchiwana odmawia podpisania protokołu lub nie może go podpisać, przewodniczący albo członek Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3 zaznacza w protokole przyczynę braku podpisu.”;

43) art. 36 otrzymuje brzmienie:

„Art. 36. 1. Komisja kończy postępowanie wyjaśniające:

1) w przypadku śmierci osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd

2) gdy osoba poszkodowana wyrazi sprzeciw na prowadzenie postępowania wyjaśniającego.

2. O zakończeniu postępowania Komisja zawiadamia osobę poszkodowaną oraz osobę dokonującą zgłoszenia, a w przypadku o którym mowa w ust. 1 pkt 2, również osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd, dołączając odpis uchwały. Do czasu wydania uchwały, osoba poszkodowana może odwołać oświadczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

3. Uchwała nie podlega zaskarżeniu, o czym należy poinformować osoby wskazane w ust. 2.”;

44) art. 37 otrzymuje brzmienie:

„Art. 37. 1. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego Komisja wydaje:

1) postanowienie o wpisie w Rejestrze;

2) postanowienie o odmowie wpisu w Rejestrze.

2. Komisja wydaje postanowienie, o którym ust. 1 pkt 1 albo 2 po niejawnym naradzie.

3. Postanowienie o wpisie w Rejestrze zawiera:

1) dane osobowe osoby poszkodowanej: nazwisko i imiona oraz nazwisko rodowe;

2) dane osobowe osoby wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd: nazwisko, w tym także przybrane, imiona, nazwisko

rodowe, wykonywany zawód lub pełnioną funkcję, miejsce zamieszkania, data i miejsce urodzenia oraz numer PESEL;

3) wiek osoby poszkodowanej w chwili czynu i jej płeć-

4) uzasadnienie zawierające zwięzły opis czynu, w tym wskazanie czasu, miejsca i okoliczności czynu.

4. Postanowienie o odmowie wpisu w Rejestrze zawiera uzasadnienie.

5. Postanowienie o wpisie albo o odmowie wpisu w Rejestrze doręcza się osobie poszkodowanej i osobie wskazanej jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd, z pouczeniem o sposobie i terminie wniesienia odwołania.

6. Osobę dokonującą zgłoszenie zawiadamia się o sposobie zakończenia postępowania wyjaśniającego.”;

45) art. 38 otrzymuje brzmienie:

„Art. 38. 1. Osoba wskazana jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd może, w terminie 30 dni od dnia doręczenia postanowienia Komisji o wpisie w Rejestrze, wnieść odwołanie od tego postanowienia do sądu okręgowego wydziału cywilnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania tej osoby.

2. Osoba poszkodowana może w terminie 30 dni od dnia doręczenia postanowienia Komisji o odmowie wpisu w Rejestrze wnieść odwołanie do sądu okręgowego wydziału cywilnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby poszkodowanej.

3. Pouczenie o prawie i sposobie wniesienia odwołania, o którym mowa w ust. 1 albo 2 zamieszcza się w postanowieniu o wpisie w Rejestrze albo w postanowieniu o odmowie wpisu w Rejestrze.

4. Odwołanie, o którym mowa w ust. 1 albo 2 wnosi się za pośrednictwem Komisji, która niezwłocznie przekazuje odwołanie wraz z aktami do właściwego sądu. Sąd rozpoznaje sprawę jako sąd drugiej instancji. O przekazaniu zawiadamia się osobę wnoszącą.

5. Termin, o którym mowa w ust. 1 i 2, uważa się za zachowany także wtedy, gdy przed jego upływem odwołanie zostało wniesione do sądu zgodnie z właściwością, o której mowa w ust. 1 albo 2. W takim przypadku sąd niezwłocznie zawiadamia Komisję o wniesieniu odwołania i żąda przekazania akt sprawy.

6. Wniesienie odwołania od postanowienia o wpisie w Rejestrze wstrzymuje dokonanie wpisu w Rejestrze do czasu prawomocnego orzeczenia sądu.
7. Do postępowania w sprawach o odwołanie od postanowień w przedmiocie wpisu w Rejestrze stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące ochrony dóbr osobistych.
8. Sąd rozpoznając odwołanie w przedmiocie wpisu w Rejestrze rozstrzyga co do istoty sprawy.
9. Stronami postępowania sądowego są osoba wnosząca odwołanie, o której mowa w ust. 1 albo 2 i Komisja.
10. Po zakończeniu postępowania odwoławczego sąd niezwłocznie zwraca Komisji akta wraz z orzeczeniem.
11. Od orzeczenia sądu nie przysługuje skarga kasacyjna.”;

46) po art. 38 dodaje się art. 38a w brzmieniu:

- „Art. 38a. 1. Postępowanie wyjaśniające oraz postępowanie w sprawach, o którym mowa w art. 38 ust. 7 jest nieodpłatne.
2. Na wniosek osoby zaproszonej lub wezwanej Komisja może przyznać zwrot wydatków koniecznych, związanych ze stawiennictwem na posiedzenie Komisji, Zasady i wysokość zwrotu wydatków określa zarządzenie przewodniczącego Komisji.”;

47) w art. 39 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

- „1. Wpisu w Rejestrze dokonuje się po upływie terminu do wniesienia odwołania od postanowienia o wpisie w Rejestrze lub na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu, o którym mowa w art. 38 ust. 6 ”;

48) w art. 39 po ust. 3 dodaje się ust. 4-6 w brzmieniu:

- „4. Przed przekazaniem, o którym mowa w ust. 3, Komisja ustala w bazie danych PESEL, czy osoba, w stosunku do której Komisja wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze żyje. W przypadku śmierci tej osoby, Komisja kończy postępowanie wyjaśniające poprzez pozostawienie postanowienia o wpisie w Rejestrze w aktach postępowania wyjaśniającego, o czym zawiadamia poszkodowanego oraz osobę dokonującą zgłoszenia.
5. Jeżeli po stwierdzeniu prawomocności postanowienia o wpisie w Rejestrze Komisja poweźmie informację, że odwołanie zostało skutecznie wniesione, w szczególności w sposób, o którym mowa w art. 38 ust. 5, niezwłocznie zwraca się do Biura

Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego o usunięcie danych osoby wskazanej jako sprawca w postanowieniu Komisji, o którym mowa w art. 37 ust. 1 pkt 1, wskazując nieprawomocność tego postanowienia. Wpis w Rejestrze podlega niezwłocznemu usunięciu, do czasu prawomocności orzeczenia sądu, o którym mowa w art. 38 ust. 6.

6. O czynnościach, o których mowa w ust. 5 Komisja informuje osobę poszkodowaną, osobę zgłaszającą oraz osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd.”;

49) art. 40 otrzymuje brzmienie:

„Art. 40. Do osób wysłuchiwanym, biegłym, świadków, pełnomocników, postępowania dowodowego, terminów i doręczeń w postępowaniu wyjaśniającym, stosuje się odpowiednio przepisy uregulowane w Księdze I Tytule IV Dziale I i V, Tytule VI Dziale I i III, Dziale V Rozdział 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 i 1578) .”;

50) w Rozdziale 5 Odziały 1 i 2 wraz z tytułami skreśla się.;

51) art. 42 otrzymuje brzmienie:

„Art. 42. 1. Wykonywanie zadań edukacyjnych i prewencyjnych następuje w szczególności poprzez:

1) upowszechnianie wiedzy na temat zapobiegania i przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu małoletnich;

2) wspieranie przedsięwzięć społecznych mających na celu promowanie właściwych postaw społecznych w zakresie zgłaszania organom ścigania przypadków wykorzystywania seksualnego, w tym prowadzenie kampanii informacyjnych;

3) współdziałanie z podmiotami, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1 mogą być wykonywane we współpracy ze szkołami, uczelniami, placówkami oświatowymi i kulturalnymi, ze stowarzyszeniami, z fundacjami i innymi organizacjami pozarządowymi, a także ze środkami masowego przekazu.”;

52) po art. 42 dodaje się art. 42a i art. 42b w brzmieniu:

„Art. 42a. Na podstawie działalności badawczej Komisja opracowuje raport dotyczący zjawiska wykorzystywania seksualnego dzieci wraz z rekomendacjami.

Art. 42b 1. Komisja opracowuje raport nie rzadziej niż raz na trzy lata.

2. Raport jest jawny i udostępnia się go w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Komisji.”;

53) Po rozdziale 5 dodaje się rozdział 5a w brzmieniu:

„Rozdział 5a

Sprawozdanie roczne”;

54) art. 43 otrzymuje brzmienie:

„Art. 43. Na podstawie swojej działalności Komisja przygotowuje corocznie, nie później niż do 31 marca, sprawozdanie roczne ze swojej działalności. Sprawozdanie zawiera, w szczególności:

- 1) informację o zgłoszonych przypadkach przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 2, a także przypadkach niezawiadomienia właściwego organu o podejrzeniu popełnienia tych przestępstw;
- 2) informację o sprawach monitorowanych przez Komisję;
- 3) informację dotyczącą postępowań wyjaśniających prowadzonych przez Komisję;
- 4) informację o podjętych przez Komisję działaniach edukacyjnych, prewencyjnych i badawczych;
- 5) informację w zakresie współpracy Komisji z innymi podmiotami działającymi na rzecz ochrony praw dzieci, w szczególności działającymi na rzecz ich ochrony przed przemocą, w tym przemocą seksualną;
- 6) informację o opracowanych lub opiniowanych przez Komisję projektach aktów normatywnych z zakresu właściwości Komisji;
- 7) wnioski i rekomendacje dla organów państwa oraz organizacji i podmiotów, o których mowa w art. 1 pkt 3 w zakresie przeciwdziałania przestępstwom wykorzystywania seksualnego, przestrzegania praw małoletnich poszkodowanych, odpowiedniego reagowania organów państwa a także podejmowania działań umożliwiających pociągnięcie do odpowiedzialności sprawców tych przestępstw.”;

55) art. 44 otrzymuje brzmienie:

Art. 44. Raport z działalności Komisji jest jawny i udostępnia się go w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Komisji.”;

56) rozdział 7 otrzymuje brzmienie:

„Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe”;

57) po art. 48 dodaje się art. 48a w brzmieniu:

„Art. 48a. Przepisy ustawy stosuje się do spraw, o których mowa w art. 26, przed wejściem w życie ustawy, począwszy od dnia 1 września 1998 r.”

Art. 2. Sprawozdanie roczne z działalności za rok 2021 obejmuje działania Komisji od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. i jest publikowane nie później niż do dnia 31 marca 2022 r.

Art. 3. Pierwszy raport Komisja opracowuje i udostępnia w terminie trzech lat od dnia powołania jej członków.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Uzasadnienie

Projekt ustawy o zmianie ustawy o Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15, opracowany i przedłożony obecnie przez Komisję ma na celu uzupełnienie obowiązującej regulacji, w szczególności w zakresie prowadzenia postępowania wyjaśniającego w sprawie wpisu w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze, który stanowi część Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym. Założeniem projektu jest także poprawność konstrukcyjna w zapobieganiu i przeciwdziałaniu wykorzystania seksualnego dzieci, czynienie ustawy bardziej czytelną w odbiorze społecznym, a także usunięcie pewnych sprzeczności w użytej w niej nomenklaturze, poprzez uporządkowanie zakresu pojęciowego przedmiotu Ustawy i jego ujednoczenie, zgodnie z ustawą – Kodeks karny. Proponowane zmiany przepisów gwarantują realizację założeń Ustawy, przy zapewnieniu poszkodowanemu oraz osobie wskazanej jako sprawca konstytucyjnej zasady równości i zasady obrony swych praw.

Wskazać należy, że przepisy obowiązującej Ustawy mają charakter wieloaspektowy, zarówno ustrojowy, jak i materialny oraz proceduralny, jednak mimo że przyjęte rozwiązania - co do zasady - są słuszne, nie zawierają kompleksowej regulacji normowanej materii i nie są spójne dla całego systemu.

W pierwszej kolejności należy podnieść, że nazwa Komisji budzi wiele kontrowersji i niepotrzebnych komentarzy. Ustawodawca, chcąc zapewne zawrzeć wszystkie elementy istotne dla oddania podmiotowej i przedmiotowej strony Komisji, użył nazwy bardzo rozbudowanej, trudnej do zapamiętania i powtórzenia, a także niemożliwej do wprowadzenia w różnych urządzeniach ewidencyjnych (np. bankowych). Już w pierwszych miesiącach działalności, Komisji zmuszona została do przyjęcia i posługiwania się w obrocie z innymi podmiotami nazwą skróconą, co nie odpowiada nazwie użytej w ustawie. Komisja uznała, że w nazwie, obok elementu państwowości, powinny być zawarte przeciwdziałanie – mieszczące w sobie zapobieganie i zwalczanie, oraz podmiot ochrony – dzieci poniżej 15. roku życia. Ochrona ta musi zawierać w sobie jasne, czytelne i zrozumiałe dla każdego odbiorcy przesłanie – celem jest ochrona przed wykorzystaniem seksualnym, w każdej formie.

Z tych względów w projekcie proponuje się nazwę Komisji: Państwowa Komisja ds. przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu dzieci poniżej lat 15.

Wyznaczając zakres przedmiotowy kompetencji Komisji, ustawa posługuje się różnymi pojęciami, które obejmują ten sam przedmiot działania sprawcy. I tak, ustawa używa zamiennie pojęcia: „przestępstwo pedofilii (np. art. 2 ust. 2 pkt 3, art. 3 ust. 2 pkt 1, 3 i 4, art. 26, art. 27 ust. 1); „nadużycie seksualne” (np. art. 1 pkt 2, art. 2 ust. 1, ust. 2 pkt 2 i 3, art. 21 ust. 1 i 3, art. 42 ust. 1, art. 44 ust. 1 pkt 2); obu tych określeń jako odrębnej grupy przestępstw (np. art. 4 ust. 2 pkt 2, art. 42 ust. 2, art. 44 ust. 1 pkt 1); „czyny o charakterze pedofilskim” (np. art. 42 ust. 2) oraz „czynności skierowane przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej 15 lat (np. art. 1 pkt 2, art. 41).

Wskazać należy, że żadne z tych pojęć nie występuje w Kodeksie karnym. Pojęcie pedofilii występuje jedynie pośrednio, poprzez kryminalizację pochwalania lub propagowania zachowań o charakterze pedofilskim (art. 200b k.k.). Ustawa definiuje „nadużycie seksualne” jako „czynność skierowaną przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15” (art. 1 pkt 2). Natomiast „przestępstwo pedofilii” w rozumieniu Ustawy to „przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15” (art. 2 ust. 1 pkt 3).

Podkreślić należy, że ww. pojęcia mają istotne znaczenie dla wykładni przepisów Ustawy – wyznaczają granice właściwości rzeczowej Komisji. Przedmiot działania Komisji musi być sprecyzowany i zrozumiały dla wszystkich adresatów Ustawy. Ustawodawca posłużył się pojęciami niemającymi precyzyjnie określonego znaczenia, które mogą budzić wątpliwości interpretacyjne. Ustawa nie określa, jakie dokładnie czyny zabronione należy rozumieć pod pojęciem „przestępstwa pedofilii”. Kodeks karny przez pojęcie „przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności” rozumie czyny zabronione opisane w ramach rozdziału XXV Kodeksu karnego (art. 197 – art. 204 k.k.). Spośród tych czynów zabronionych tylko przestępstwo określone w art. 200 § 1 k.k. potocznie określa się mianem pedofilii. Powstaje wątpliwość, czy zakresem pojęcia „przestępstwa pedofilii”, którym m.in. posługuje się Ustawa, objęte są wszystkie przestępstwa wymienione w rozdziale XXV Kodeksu karnego, popełnione na szkodę małoletniego poniżej lat 15, czy też jedynie określone w art. 200 § 1 k.k.

Pojęcie „przestępstwa pedofilii” użyte w Ustawie może konstruować w świadomości społecznej znaczeniowe powiązanie każdego przestępstwa przeciwko wolności seksualnej małoletniego z pedofilią. Zauważyć należy, że czyny seksualne, które popełniane są wobec małoletnich osób, obejmują zachowania określane jako zaburzenia seksualne mające charakter chorobowy oraz pozbawione tego charakteru dewiacje. Obejmują również inne formy aktywności seksualnej w stosunku do dziecka określane mianem molestowania lub wykorzystywania seksualnego, gdzie nie jest zdiagnozowana pedofilia, liczy się sam fakt dopuszczenia się zdarzeń na tle seksualnym wobec dziecka. Dotyczy to sprawców, którzy nie preferują aktów płciowych z dzieckiem, jednakże nawiązują je, traktując jako namiastkę, czy też surogat odpowiadającej im aktywności seksualnej. Nie każdy zatem sprawca czynu zabronionego opisanego w rozdziale XXV Kodeksu karnego, a skierowanego przeciwko dziecku, musi być osobą o skłonnościach pedofilskich.

Błędem jest posługiwanie się – dla określenia tych samych zachowań przestępczych - różnymi pojęciami zamiennie, w tym samym akcie prawnym. Wątpliwości budzi cel rozróżniania w ustawie „czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15” (nadużycia seksualne) i „przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15” (przestępstwa pedofilii).

Użyte przez ustawodawcę wyrażenia o nieostrym zakresie znaczeniowym powinny być określone w sposób precyzyjny. Z perspektywy tworzenia normy kompetencyjnej, dla Komisji punktem odniesienia powinien być konkretny typ czynu zabronionego. Jest nim przede wszystkim typ określony w art. 200 k.k., kryminalizujący seksualne wykorzystanie

małoletniego. Należy mieć jednak na uwadze, że zachowanie sprawcy wobec małoletniego poniżej lat 15 może wyczerpywać także znamiona innych typów czynów zabronionych polegających na naruszeniu wolności seksualnej lub obyczajności, określonych w rozdziale XXV Kodeksu karnego.

Projekt ustawy zakłada ujednoczenie i sprecyzowanie zakresu przedmiotowego ustawy poprzez zastąpienie pojęć „nadużycia seksualnego”, „przestępstwa pedofilii” czy „czynów o charakterze pedofilskim” odesłaniem do stosownych przepisów rozdziału XXV Kodeksu karnego.

Proponowane rozwiązanie legislacyjne wyeliminuje z Ustawy nieostre pojęcia, porządkując je, zapewni spójność i przejrzystość regulacji, co stanowić będzie realizację postulatu jasności i określoności prawa. Uczyni ustawę kompatybilną, m.in. z art. 240 k.k. (sankcjonowanie niezawiadomienia organów ścigania o popełnieniu przestępstw typizowanych m.in. w: art. 156 k.k., 189a k.k., 197 § 3 i 4 k.k., 198 k.k., 200 k.k., 202 § 3-4c k.k. oraz 204 § 3 k.k.) oraz z ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 152), która określa szczególne środki ochrony przeciwdziałające zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym.

W uzasadnieniu do rządowego Projektu ustawy o Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, wobec małoletniego poniżej lat 15, wskazano, że „Komisja stanowi kolejny mechanizm walki państwa z istniejącym problemem przestępczości na tle seksualnym, ze szczególnym uwzględnieniem pokrzywdzonych, którzy w chwili popełnienia czynów zabronionych skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności nie ukończyli lat 15.”. Podkreślono, że „Właśnie ta grupa podmiotów wymaga szczególnej ochrony, gdyż szkody wyrządzone dzieciom mają najczęściej charakter nieodwracalny, a ze skutkami doznanej traumy osoby te borykają się przez całe życie. Wiele z tych czynów popełnionych w przeszłości nie zostało należycie wyjaśnionych.”.

Zdaniem Komisji nasuwa się zastrzeżenie co do *ratio legis* w ograniczeniu szczególnej ochrony poszkodowanych do przypadków wykorzystania seksualnego małoletnich poniżej 15 lat. W ocenie Komisji nie jest to wystarczający argument uzasadniający takie ograniczenie, bowiem takiej samej ochrony wymagają wszyscy małoletni poszkodowani. Jednak wymaga rozważenia, czy Ustawa jako akt jednorazowy może zmienić ustanowioną karygodność działań spenalizowanych w art. 197 § 3 pkt 2, art. 200, art. 200a i art. 200b k.k. co do granicy wieku małoletniego poniżej 15 lat.

Art. 72 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Podkreślenia wymaga, że art. 2 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym definiujący tę przestępczość stanowi, że: „W rozumieniu ustawy przestępczość na tle seksualnym obejmuje przestępstwa przeciwko wolności seksualnej wymienione w rozdziale XXV ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950 i 2128), zwanej dalej Kodeksem karnym, z wyłączeniem przestępstw określonych w: art. 201 Kodeksu karnego, chyba że zostały popełnione na szkodę małoletniego; (...)”.

Także regulacje międzynarodowe definiują dziecko jako istotę ludzką poniżej 18 roku życia. Art.19 ust.1 Konwencji o Prawach Dziecka (Dz. U. z 1991 Nr 120 poz. 526 z późn. zm.), stanowiący, że Państwa - Strony Konwencji będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony „dziecka” bez żadnych ograniczeń czy wyłączeń, a więc dziecka w szerokim tego słowa znaczeniu, czyli każdego dziecka, bez ograniczenia wiekowego. Natomiast art.1 tej Konwencji definiuje dziecko jako istotę ludzką poniżej 18. roku życia. Tak też Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW. Polska jest również stroną Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, sporządzonej w Lanzarote dnia 25 października 2007 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 608), której celem jest zapobieganie i zwalczanie *seksualnego wykorzystywania dzieci i niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych*. W rozumieniu Konwencji „dziecko” oznacza każdą osobę poniżej 18. roku życia. W rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. z 2020 r. poz. 141), dzieckiem jest każda istota ludzka od poczęcia do osiągnięcia pełnoletności.

Należy rozważyć, czy istotne ze społecznego punktu widzenia dążenie do należytego zabezpieczenia dzieci przed wykorzystaniem seksualnym wymaga zmiany przepisów. Komisja ma świadomość konieczności objęcia ochroną wszystkich dzieci (do 18. roku życia), z drugiej jednak strony – poszerzenie kompetencji Komisji o działania obejmujące grupę dzieci między 15. a 18. rokiem życia, z przyczyn ograniczeń kadrowych Urzędu Komisji (30 etatów

pracowniczych) i kwestii finansowych nie jest w chwili obecnej możliwe. Wymagałoby to zwiększenia liczby pracowników do co najmniej 50 osób, a co za tym idzie także budżetu, którym dysponuje Komisja. Niemniej w przyszłości należałoby przedsięwziąć działania zmierzające do objęcia kompetencją Komisji także dzieci z tej grupy wiekowej.

W Ustawie brak wskazania statusu prawnego Komisji. Z art. 6 ust. 1 Ustawy wynika jedynie, że w zakresie swojej działalności jest ona organem niezależnym od organów władzy publicznej. Natomiast na podstawie art. 22 ust. 2 Ustawy stanowiącego, że „dokonanie zgłoszenia o podejrzeniu nadużycia seksualnego, o którym mowa w art. 21 ust. 1, jest równoznaczne z zawiadomieniem organu powołanego do ścigania przestępstw w rozumieniu art. 240 k. k.” można przyjąć, że Komisja jest zrównana z prokuratorem (komisją śledczą). Poza tym postanowienia Komisji o wpisie w Rejestrze przesądzają o zawinieniu¹ osoby wskazanej jako sprawca. Oznacza to, że Komisja w istocie jest quasi organem sądowym, ale nie karnym. To postać hybrydowa. Procedury, na podstawie których ma działać oraz przysługujących od postanowień odwołań muszą być ściśle określone. O braku charakteru karnistycznego w działaniu Komisji świadczy także odwołanie się przez ustawodawcę w niektórych kwestiach do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (art. 40 Ustawy), a także użyte nazewnictwo – osoba poszkodowana. Nie bez znaczenia jest także użycie przez ustawodawcę pojęcia „zaproszenie” w miejsce funkcjonujących w procedurach sądowych i administracyjnych „wezwań” czy „zawiadomień”.

W myśl Ustawy, w postępowaniu wyjaśniającym obowiązkiem Komisji jest procedowanie w taki sposób, aby uchronić poszkodowanego przed ponowną traumą, związaną z uczestnictwem w czynności wysłuchania i wtórną wiktymizacją, w przypadku wniesienia przez osobę wskazaną jako sprawca, odwołania od postanowienia o wpisie w Rejestrze i stwierdzenia przez właściwy sąd okręgowy nieważności postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Komisję. Procedowanie powinno także gwarantować osobie wskazanej jako sprawca przysługujące jej prawa.

Art. 19 ust. 1 Ustawy wskazuje, że Komisja podejmuje uchwały oraz wydaje postanowienia w przedmiocie wpisu w Rejestrze większością głosów w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej pięciu członków Komisji, w tym przewodniczącego Komisji.

¹ Można także rozważyć użycie pojęcia działania sprawcy z rozeznaniem – na wzór odpowiedzialności za popełnienie czynu zabronionego pod groźbą kary, przyjętej w Kodeksie karnym z 1932 r. w odniesieniu do nieletnich.

Komisja wydaje postanowienie o wpisie w Rejestrze po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego na podstawie: akt sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd; wysłuchania osoby poszkodowanej; wysłuchania osoby wskazanej jako sprawca. Komisja może również wysłuchać: osobę dokonującą zgłoszenia lub inną osobę w charakterze świadka; zasięgnąć opinii biegłego; zapoznać się z innymi materiałami, w tym dokumentami zgromadzonymi w sprawie lub przedstawionymi przez poszkodowanego, zgłaszającego świadka lub osobę wskazaną jako sprawca (art. 28 ust 1 i 2 Ustawy).

Osoba wysłuchiwana oraz świadek mogą być wysłuchane w obecności ustanowionego przez nich pełnomocnika (art. 31 Ustawy). W świetle Ustawy, osobą wysłuchiwaną jest: poszkodowany, sprawca i zgłaszający.

Ustawa nie zawiera przepisów proceduralnych postępowania wyjaśniającego, nie odwołuje się także do odpowiedniego stosowania przepisów innych ustaw, w tym Kodeksu postępowania cywilnego (art. 40 Ustawy odwołuje się wyłącznie do odpowiedniego stosowania przepisów k.p.c. co do osób wysłuchiwanym, biegłych, świadków, pełnomocników oraz doręczeń), Kodeksu postępowania karnego czy ustaw dotyczących postępowania administracyjnego, w szczególności brak określenia, w jakim zakresie do przepisów Ustawy określających jej podmiotowy i przedmiotowy zakres, a więc o charakterze podstawowym, tworzącym konstrukcję wpisu w Rejestrze, należy stosować procedury Kodeksu postępowania cywilnego, nie określa sposobu prowadzenia postępowania dowodowego, brak odniesienia do kwestii przerwy, odroczenia posiedzenia, zawieszenia postępowania, narady, głosowania, zdania odrębnego, zasad doręczeń i organów doręczających, określenia - w jakiej formie Komisja kończy postępowanie wyjaśniające bez wydania postanowienia o wpisie w Rejestrze, kiedy Komisja wydaje postanowienia a kiedy uchwały i w jakim składzie, a także w jakim składzie ma być prowadzone postępowanie wyjaśniające oraz czynności wysłuchania w miejscu pobytu wysłuchiwanego i jaki powinien być jego przebieg (art. 28 ust. 2 Ustawy).

Komisja stanęła przed poważnym problemem, w jaki sposób procedować w postępowaniu wyjaśniającym na podstawie obowiązujących przepisów Ustawy oraz czy prowadzenie postępowania wyjaśniającego na tej podstawie, a właściwie przy braku przepisów i oparcie się np., o odpowiednie przepisy regulaminu Komisji, a więc aktu podustawowego, prowadzącego do decyzji w przedmiocie wpisu w Rejestrze, może być uznane za nieważne przez sąd rozpoznający odwołanie od postanowienia Komisji. Podstawą nieważności postępowania byłoby pozbawienie poszkodowanego lub osobę wskazaną jako sprawca

możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.), niewłaściwy skład orzekający (art. 379 pkt 4 k.p.c.) lub uznane naruszenia konstytucyjnej zasady równości stron wobec prawa.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że przewidziane w art. 379 pkt 5 k.p.c. pozbawienie strony możliwości obrony jej praw polega na tym, że strona na skutek wadliwości działań procesowych sądu lub strony przeciwnej nie brała udziału w całym postępowaniu lub jego znacznej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem wyroku w danej instancji. Ocena zaistnienia takiej sytuacji procesowej dokonywana być powinna w kontekście okoliczności konkretnej sprawy. Chodzi jednak tylko o wypadki rzeczywistego pozbawienia możliwości obrony, którego skutkiem było niedziałanie strony w postępowaniu. O pozbawieniu strony możliwości obrony swych praw przesądza kumulatywne wystąpienie trzech okoliczności: naruszenia przez sąd przepisów procesowych będących źródłem uprawnień strony, wpływu tego uchybienia na wyłączenie możliwości działania strony w postępowaniu oraz niemożności obrony swych praw w postępowaniu w następstwie wystąpienia obu uprzednio wymienionych okoliczności. Nie dochodzi do nieważności postępowania, gdy mimo naruszenia przez sąd przepisów postępowania strona podjęła czynności w procesie (tak np. Sąd Najwyższy w wyroku z 1 marca 2017 r., IV CSK 350/16, LEX nr 2329028).

Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw nie dotyczy sytuacji, w której sąd pomija środki dowodowe zgłaszane przez stronę, uznając że zebrany materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. Ocena w tym zakresie nie składa się na podstawie nieważności postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c., którą nie mogą być wadliwości w postępowaniu dowodowym lub ustalaniu stanu faktycznego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 590/17, LEX nr 2498003).

W ocenie Komisji konieczna jest nowelizacja Ustawy. Należy z mocą podkreślić, że nawet odpowiednie stosowanie w postępowaniu wyjaśniającym przepisów Kodeksu postępowania cywilnego musi mieć podstawę ustawową. Wprowadzenie odpowiednich przepisów procedury postępowania wyjaśniającego do Regulaminu Komisji, w miejsce przepisów rangi ustawy i prowadzenie postępowania na podstawie aktu podustawowego narusza gwarancję pewności prawa, szerzej bezpieczeństwa prawnego, jakim jest uregulowanie materii w aktach prawnych rangi ustawowej. Gwarancja pewności prawa ma swoje źródło w konstytucyjnej zasadzie zaufania obywateli do państwa i stanowionego prawa (art. 2 Konstytucji). To ustawy określają pozycję, strukturę, organizację i postępowanie danego organu. Tak też jest w przypadku Komisji. Jest jednak oczywiste, że nie można wszystkich

szczegółów funkcjonowania i organizacji Komisji uregulować w ustawie o powołaniu Komisji. Zatem podstawowe regulacje mogą być uzupełnione aktami podustawowymi (podrzędnymi), rozporządzeniami, zarządzeniami, regulaminami, okólnikami etc. Jednakże nie można uzupełniać tymi aktami podrzędnymi materii rangi ustawowej, a do takiej należy przedbieg postępowania wyjaśniającego przed Komisją, które powinno być postępowaniem rzetelnym. Uzupełnienie materii ustawowej może być ograniczone do kwestii technicznych, drugorzędnych dla istoty funkcjonowania Komisji, np. tok czynności administracyjnych, określenie czasu urzędowania, warunki techniczne etc. Zrozumiałym jest, że zmiana ustawy wiąże się nie tylko z utrudnieniami proceduralnymi, ale też z czasowym procesem uchwalania, a akty podrzędne pozwalają na szybkie i elastyczne podejmowanie decyzji i tym mają przewagę nad ustawami. Niemniej jednak nie usprawiedliwi to regulowania materii ustawowej aktami prawnymi niższego rzędu i nie konwaliduje wadliwego postępowania wyjaśniającego.

W Ustawie nie przewidziano także przepisów przejściowych, co oznacza, że ma ona bezpośrednie działanie, a więc nie dotyczy czynów popełnionych (przez działanie czy zaniechanie) przed dniem jej wejścia w życie. Klóci się to z *ratio legis* Ustawy, której celem jest, co wynika z preambuły „że żadne działania skierowane przeciwko wolności seksualnej i obyczajności dzieci mimo upływu lat nie mogą być chronione tajemnicą ani nie mogą ulec zapomnieniu - dla ochrony czci, praw i godności osób poszkodowanych (...)”. Czasowego działania do środków ścigania i wykrywania przestępstw już popełnionych dotyczą art. 29 i art. 30 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym. Na konsekwencje braku przepisów przejściowych zwrócono uwagę w orzecznictwie do tych przepisów, z których wynika wprost reguła międzyczasowa odnosząca się do sytuacji, w której czyn, o którym mowa jest w art. 2 ustawy został popełniony przed dniem jej wejścia w życie.

Art. 26 Ustawy wymaga wprowadzenia zmiany przez jednoznaczne i precyzyjne określenie, jakiego okresu dotyczą wydane prawomocne orzeczenia objęte obowiązkiem przesłania akt sprawy Komisji. Mianowicie, czy ustawodawcy chodziło o orzeczenia wydane i prawomocne po wejściu w życie ustawy czy też przed jej wejściem w życie, jeśli tak, to za jaki okres przed wejściem w życie ustawy. Projekt uzupełnia Ustawę o przepis intertemporalny, który określa, że obowiązek przekazania sprawy Komisji wraz z aktami w przypadku wydania prawomocnego orzeczenia o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa dotyczy także spraw, w których uprawomocnienie orzeczenia nastąpiło przed dniem wejścia w życie ustawy, począwszy od dnia 1 września 1998 r. (proj. art. 48a). Przyjęcie tej daty nie jest przypadkowe. Z dniem 1 września 1998 r.

weszły bowiem w życie przepisy tzw. wielkiej kodyfikacji karnej (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego i ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy). Tak więc z jednej strony projekt odwołuje się do pewnej symboliki zmian polskiego prawa karnego. Z drugiej, uwzględnia w pewnym zakresie realia archiwizowania i wybrakowania akt. Zgodnie z treścią Zarządzenia Nr 5/10 Prokuratora Generalnego z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów oraz innych działów administracji w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, na podstawie którego archiwizowane były sprawy zakończone przed dniem 1 stycznia 2016 r. oraz Zarządzenia Nr 82/15 Prokuratora Generalnego z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie okresów oraz zasad przechowywania akt z zakresu realizacji ustawowych zadań prokuratury i prokuratorów, które zostały wykreślone jako załatwione oraz urzędów ewidencyjnych i pomocniczych prowadzonych w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, maksymalny czas archiwizowania akt spraw wynosi 5 lat. Oczywiście w praktyce może się zdarzyć, że w niektórych jednostkach organizacyjnych prokuratury okres archiwizacji będzie dłuższy i ich wybrakowanie nastąpi po więcej niż 5 latach, ale z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że takie sytuacje nie będą regułą.

Uzupełnienia wymagała też treść art. 26 i art. 27 ust. 1 Ustawy. Ustawodawca nie wyczerpał bowiem katalogu sytuacji prawnych, w których może zapaść orzeczenie o umorzeniu postępowania karnego w uwagi na przedawnienie ścigania karalności. Umorzenie postępowania karnego wyrokiem może nastąpić także wówczas, gdy sąd po rozpoczęciu przewodu sądowego stwierdzi okoliczności wyłączające ściganie, w tym przedawnienie karalności czynu (vide: art. 414 § 1 k.p.k.). Kwestię tą reguluje także proj. art. 22 ust. 3.

W zakresie postępowania wyjaśniającego Ustawa wskazuje jedynie, że postępowanie ma być prowadzone w siedzibie Urzędu Komisji (art. 28 ust. 3 Ustawy) oraz że wysłuchanie odbywa się na posiedzeniu zamkniętym (art. 32 ust. 1 Ustawy), a wiadomości uzyskane na wysłuchaniu są objęte tajemnicą. Jest to konsekwencja przyjętej w Ustawie zasady anonimowości, której konkretyzację stanowi art. 5 Ustawy. Przepis ten jest zgodny z art. 45 ust. 2 Konstytucji, zawierającym zamknięty katalog wyłączenia jawności postępowania sądowego. Prawidłowa wykładnia art. 32 Ustawy prowadzi do wniosku, że wysłuchanie stron i świadków na posiedzeniu zamkniętym może być prowadzone także pod nieobecność drugiej strony, jeżeli została prawidłowo zaproszona i pouczona o konieczności zawiadomienia Komisji w razie niemożności stawienia się.

Regulacje dotyczące składu Komisji w postępowaniu wyjaśniającym są konieczne, ponieważ unormowanie składu organu orzekającego ma walor konstytucyjny (tak jak sądu). Temu służy proj. art. 20a ust. 1-4, proj. art. 28 ust. 2b i ust. 4b.

Obecnie Ustawa określa jedynie skład Komisji w art.19 do podejmowania uchwał i postanowień. Zdaniem Komisji całość postępowania wyjaśniającego powinna być prowadzona w składzie takim samym jak skład wskazany do podejmowania postanowień, a więc 5-7 osobowym. Konieczność zmiany Ustawy w tym zakresie wynika z faktu, że rozpoznanie sprawy w niewłaściwym składzie powoduje nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.), co może wyłonić się frontalnie w razie zaskarżenia orzeczenia Komisji do sądu. Niewystarczające jest odwoływanie się jedynie do intencji ustawodawcy. Chciał on, aby był to taki sam skład jak wydający postanowienie. Ustawa musi jasno wskazywać, w jakim składzie ma być prowadzone postępowanie wyjaśniające oraz jego przebieg (narada, głosowanie, zdanie odrębne). Temu służą proj. art. 20a ust. 6-8, proj. art. 28 ust. 2a, ust. 2c, ust. 2d i ust. 4b.

W odniesieniu do wysłuchania w trybie art. 28 ust. 4 i proj. ust. 4a, Komisja stoi na stanowisku, że wysłuchanie takie może prowadzić jeden członek Komisji. Powinien to być sprawozdawca, a pozostali uwidaczniają zapoznanie się na sporządzonym protokole z wysłuchania. Takie rozwiązanie przewiduje art. 367 § 3 k.p.c., co przy odpowiednim stosowaniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (proj. art. 40) będzie miało pełne uzasadnienie (proj. art. 28 ust. 4b).

Ustawa nie odwołuje się także do odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, czy innych ustaw (np. ustawy o Reprywatyzacji). Art. 40 Ustawy odwołuje się wyłącznie do odpowiedniego stosowania przepisów k.p.c. co do osób wysłuchiowanych, biegłych, świadków, pełnomocników oraz doręczeń, a nie całego postępowania wyjaśniającego. Stanowi to wyraźne przeoczenie ustawodawcy. Projekt uzupełnia istniejącą lukę wprowadzając zmianę do proj. art. 40.

Komisja proponuje, aby w postępowaniu wyjaśniającym był wyznaczony sprawozdawca danej sprawy, który po zapoznaniu się z aktami sprawy przesłanymi przez prokuratora lub sąd przedstawi stan sprawy pozostałym członkom składu (Komisji). Wysłuchania osoby zgłaszającej, poszkodowanego, osoby wskazanej jako sprawca, świadków, biegłego będą się odbywać przy pełnym składzie orzekającym Komisji.

Analogiczna sytuacja wystąpi w przypadku zgłoszenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1. Jeżeli zdaniem sprawozdawcy zgłoszenie jest oczywiście bezzasadne i z tą oceną Komisja się

zgodzi, to w pełnym składzie (co najmniej 5 członków, w tym przewodniczący lub upoważniony członek Komisji - proj. art. 23 ust. 2 i 3) podejmie uchwałę o jego oczywistej bezzasadności i nie przekazuje zgłoszenia prokuratorowi. Za oczywiście bezzasadne należy uważać takie zgłoszenie, którego treść pozwala przewidywać, że nie ma ono szans uwzględnienia w żadnym przypadku, wobec czego nadawanie biegu sprawie to strata czasu i pracy Komisji, prokuratury czy sądu. W obowiązującej Ustawie brak jest określenia formy i składu Komisji, w jakiej uznaje oczywistą bezzasadność zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. Z uwagi na rangę zagadnienia (odmowa postępowania), w ocenie Komisji powinna to być uchwała Komisji. Ponieważ uchwała nie jest rodzajem orzeczenia, nie przysługuje od niej żaden środek zaskarżenia. Odpis uchwały należy doręczyć osobie zgłaszającej (o ile jest znana lub ustalona) z pouczeniem, że nie przysługuje środek zaskarżenia (proj. art. 20a ust. 5, proj. art. 23 ust. 2 i ust. 4 oraz proj. art. 23a). Wszystkie zgłoszenia nie uznane za bezzasadne Komisja przekazuje niezwłocznie prokuratorowi, bowiem na podstawie zgłoszenia sama nie może wszcząć i prowadzić postępowania, nie jest bowiem organem ścigania ani wymiaru sprawiedliwości.

Projekt ww. części wprowadza podstawę do nieprzekazania prokuratorowi zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (art. 22 ust. 1 Ustawy), wypełniając tym samym występującą w Ustawie lukę. Dotyczy to sytuacji, w której z treści zgłoszenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 Ustawy wynika, że w sprawie zostało prawomocnie zakończone postępowanie decyzją o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu, ze względu na przedawnienie karalności. Wówczas Komisja mogłaby odstąpić od czynności niezwłocznego przekazania zgłoszenia prokuratorowi prokuratury właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby poszkodowanej, co nakazuje art. 22 ust. 1 Ustawy. Komisja mogłaby zwrócić się bezpośrednio do właściwej wg. przepisów Kodeksu postępowania karnego prokuratury lub sądu o przekazanie akt sprawy.

Powyższa, proponowana regulacja przyspieszy postępowanie Komisji w zakresie postępowania wyjaśniającego i wyeliminuje zbędne czynności Komisji.

Anonimizacja wskazana w Ustawie jest kwestią kluczową. Komisja proponuje modyfikację art. 5 ust. 2 Ustawy, który mówi o odmowie ujawnienia danych osobowych osoby, od której uzyskała informacje, oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, a także dokumentacji zgromadzonej w toku postępowania wyjaśniającego. Proponuje się rozszerzenie określonego w ww. przepisie ograniczenia dostępu do informacji publicznej ze względu na ochronę prywatności i dóbr osobistych nie tylko osoby poszkodowanej, ale również osoby, od której

Komisja uzyskała informacje – zgłaszającej i świadka oraz osoby podejrzanej/wskazanej jako sprawca (proj. art. 5 ust. 2).

Wzmocnieniem ochrony danych osobowych oraz wizerunku osoby poszkodowanego i osoby zgłaszającej, które po wielu latach od zdarzenia przestępczego zdecydowały się na zgłoszenie o przestępstwie wykorzystania seksualnego poszkodowanego, który w chwili czynu nie miał ukończonych lat 15, jest dopuszczona w projekcie możliwość anonimizacji poszkodowanego i zgłaszającego w całości zgromadzonego w postępowaniu wyjaśniającym materiału dowodowego – na ich wniosek (proj. art. 5 ust. 2a).

Postępowanie wyjaśniające

Obecna treść ustawy nie określa podstawowych zasad postępowania wyjaśniającego, które powinny być respektowane przez Komisję. Brak jest również odesłania w tym zakresie do regulacji innych ustaw, np. do Kodeksu postępowania karnego lub Kodeksu postępowania cywilnego. Okoliczność jaką jest przedawnienie karalności przestępstwa powoduje, że Komisja *de facto* przejmuje sprawę o charakterze karnym i proceduje na podstawie odpowiednio stosowanych przepisów procedury cywilnej. Jest to niespotykana dotąd w ustawodawstwie pewnego rodzaju hybrydowość postępowania, która w przekonaniu Komisji powinno posiadać pewne minimum gwarancji karnoprosesowej. Komisja proponuje zatem wprowadzenie do ustawy nowej jednostki redakcyjnej – art. 27a, w którym zostaną wprowadzone kluczowe gwarancje procesowe znane procedurze karnej, a mianowicie: zasada prawdy materialnej (proj. ust. 1 art. 27a), zasady *in dubio pro reo* (proj. ust. 2 art. 27a), zasada działania z urzędu (proj. ust. 2 art. 27a) oraz zasada *nemo se ipsum accusare tenetur* (proj. ust. 4 art. 27a).

Czynności postępowania dowodowego, podejmowane przez Komisję w trakcie postępowania dowodowego, zostały podzielone w ustawie na dwie kategorie: obligatoryjne (art. 28 ust. 1) i fakultatywne (art. 28 ust. 2). W ramach tych pierwszych, Komisja przed wydaniem postanowienia o wpis musi zapoznać się z aktami sprawy przekazanymi przez prokuratora albo właściwy sąd (pkt 1), wysłuchać osobę poszkodowaną (pkt 2) i wysłuchać osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy przekazanych przez prokuratora albo właściwy sąd (pkt 3). Natomiast w ramach fakultatywnych czynności, Komisja może wysłuchać osobę dokonującą zgłoszenia lub inną osobę w charakterze świadka (pkt 1), zasięgnąć opinii biegłego (pkt 2) oraz zapoznać się z innymi materiałami, w tym dokumentami zgromadzonymi w sprawie lub przedstawionymi przez osobę poszkodowaną i wskazaną jako sprawca (pkt 3).

Komisja wskazuje, że pozostawienie tak uregulowanych czynności postępowania dowodowego może doprowadzić do niemożności prowadzenia postępowania wyjaśniającego, bez ryzyka stwierdzenia jego nieważności. W wielu bowiem przypadkach przekazywane akta będą dotyczyły spraw, w których zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa będą zgłoszenia, o których mowa w art. 21 ust. 1 Ustawy. Wówczas materiał dowodowy zgromadzony w sprawie będzie znikomy z uwagi na konieczność wydania przez prokuratora postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania z uwagi na przedawnienie karalności przestępstwa. Dodatkowo osoba poszkodowana albo osoba wskazana jako sprawca mogą nie stawiać się na wysłuchanie przed Komisją.

Projekt nowelizacji ustawy zakłada poszerzenie katalogu obligatoryjnych czynności poprzez wprowadzenie zapisu, że podstawą wydania wpisu w Rejestrze jest również całościowy obraz okoliczności ujawnionych w toku postępowania wyjaśniającego (proj. art. 28 ust. 1 pkt 4). Komisja proponuje również zmianę redakcji art. 28 ust. 1 pkt 1 Ustawy, poprzez wyraźne wyeksponowanie możliwości wysłuchania osoby dokonującej zgłoszenia z uwagi na jej doniosłe znaczenie w postępowaniu wyjaśniającym ze względu na wiedzę, którą posiada (proj. art. 28 ust. 2 pkt 1) i jednocześnie oddzielenie jej od innych osób, które mogą być wysłuchiwane w charakterze świadka (proj. art. 28 ust. 2 pkt 2). Pozycja osoby dokonującej zgłoszenie (którą nie zawsze będzie osoba poszkodowana) z uwagi na uregulowania ustawowe z jednej strony zrównana jest z pozycją świadka, z drugiej zaś posiada dodatkowe uprawnienia, jak choćby prawo bycia informowaną o zakończeniu postępowania wyjaśniającego (art. 36 ust. 2 i 37 ust. 4 Ustawy). Komisja stoi na stanowisku, że osoba dokonująca zgłoszenia jest „kwalifikowanym świadkiem” postępowania dowodowego. Najczęściej będzie to osoba posiadająca dużą wiedzę o istotnych okolicznościach dotyczących zdarzeń, które miały miejsce w przeszłości. Często mogą to być osoby najbliższe zarówno osoby poszkodowanej, jak również osoby wskazanej jako sprawca. Dlatego też oprócz wyodrębnienia osoby zgłaszającej z katalogu innych świadków, projekt zakłada zmianę w treści art. 28 ust. 3 pkt 1-3, poprzez wprowadzenie wyraźnego katalogu osób, którym przysługiwać będzie w trakcie wysłuchania, prawo uchylecia się i odmowy odpowiedzi na pytanie. Do katalogu tych osób oprócz osoby poszkodowanej i wskazanej jako sprawca, zaliczona zostałaby również osoba zgłaszająca. Takie uregulowanie przyznaje niezbędne gwarancje procesowe uczestnikom postępowania, którzy dla jego rozstrzygnięcia posiadać będą najwięcej informacji.

Równocześnie proj. art. 28 ust. 3 pkt 2 zakłada zmianę sformułowania „osoba podejrzana” na „podejrzanego albo oskarżonego”. Zdaniem Komisji to osoba, której

postawiono zarzuty albo wniesiono przeciw niej akt oskarżenia powinna mieć przyznane prawo do odmowy odpowiedzi na pytania w toku postępowania wyjaśniającego, a nie tylko osoba podejrzana.

Jednocześnie projekt przewiduje zawężenie kręgu podmiotów, którym przysługuje prawo posiadania pełnomocnika, do osoby poszkodowanej i osoby wskazanej jako sprawca (proj. art. 28 ust. 5 i art. 31). W postępowaniu wyjaśniającym to osoba poszkodowana i osoba wskazana jako sprawca są swoistymi stronami postępowania i tylko one powinny posiadać oraz być wysłuchiwane w obecności pełnomocnika. Obecna treść ustawy przewiduje prawo posiadania pełnomocnika zarówno przez osobę poszkodowaną, wskazaną jako sprawca w aktach sprawy, osobę zgłaszającą oraz innych świadków. Takie rozwiązanie nie jest niczym uzasadnione i nie znajduje potwierdzenia w innych procedurach.

Propozycja zmian obejmuje także poszerzenie katalogu czynności związanych z postawą biernego zachowania osoby poszkodowanej albo wskazanej jako sprawca, poprzez dodanie „odmowy poddania się badaniu przez biegłego” (proj. art. 28 ust. 6). Uregulowanie takie pozwoli Komisji na zakończenie postępowania w przedmiocie wpisu w Rejestrze w sytuacji gdy osoba poszkodowana albo wskazana w aktach jako sprawca będzie się uchylać przed przeprowadzeniem badania przez biegłego w celu wydania opinii. Obecnie taka sytuacja jest nieunormowana, czego konsekwencją może być uniemożliwienie prowadzenia postępowania wyjaśniającego.

Komisja wskazuje, że w ustawie powinny znajdować się wyraźne uregulowania dotyczące konieczności informowania wszystkich podmiotów uczestniczących w postępowaniu wyjaśniającym o ich prawach i obowiązkach. Jest to jedna z podstawowych gwarancji procesowych. Jej wyrazem jest proj. art. 28 ust. 7, art. 29a oraz art. 30 ust. 4 – 7. Uregulowanie w różnych jednostkach redakcyjnych podyktowane jest wewnętrznym podziałem uczestników postępowania wyjaśniającego na tych, których zaprasza się na posiedzenie, a zatem osobę dokonującą zgłoszenia, osobę poszkodowaną i osobę wskazaną w aktach sprawy jako sprawcę (proj. art. 30 ust. 1) oraz tych, których wzywa się na posiedzenie, a mianowicie świadka i biegłego (proj. art. 30 ust. 2).

Obecnie całkowicie brak jest przepisów regulujących sam przebieg postępowania wyjaśniającego. W szczególności brak określenia jak w takiej sytuacji zabezpieczyć anonimowość osoby poszkodowanej, osoby dokonującej zgłoszenia, świadka oraz osoby wskazanej jako sprawca, a także zapewnić możliwość zapoznania się przez te osoby z całością

materiału. Komisja proponuje dodanie nowej jednostki redakcyjnej, której celem będzie kompleksowe uregulowanie luki w tym zakresie (proj. art. 31a). Przepis ten reguluje przebieg posiedzenia począwszy od wskazania kolejności osób wysłuchiwanym (proj. ust. 1), a więc w pierwszej kolejności osoba dokonująca zgłoszenia, następnie osoba poszkodowana, świadkowie i osoba wskazana jako sprawca, aż do przyznania Komisji kompetencji w postaci określenia w odrębnym regulaminie sposobu i warunków technicznych jego przeprowadzenia (proj. ust. 8).

Kolejne ustępy projektowanego przepisu regulują możliwość anonimizacji danych uczestników postępowania, poprzez przyznanie Komisji uprawnienia podjęcia decyzji o nakazaniu opuszczenia przez osobę wskazaną jako sprawca w aktach sprawy posiedzenia na czas wysłuchania tych osób (proj. ust. 2), anonimizację ich danych osobowe umożliwiające ich identyfikację (proj. ust. 3) oraz nie zamieszczanie ich danych w protokole wysłuchania (proj. ust. 4). Chronione są również dane osobowe osoby wskazanej jako sprawca, jednakże tylko do momentu uprawomocnienia się postanowienia o wpisie w Rejestrze (proj. ust. 5). Dalsze regulacje projektowanego przepisu przewidują sposób udostępniania akt (proj. ust. 6) i sposobu prowadzenia postępowania w celu zachowania w tajemnicy danych osób biorących udział w postępowaniu (proj. ust. 7).

Niewątpliwie koniecznym elementem każdego prowadzonego postępowania, a zatem i postępowania wyjaśniającego jest sporządzenie protokołu z jego przebiegu. Obecna regulacja wskazuje jedynie, że z wysłuchania osoby sporządza się protokół oraz określa podmioty, które go podpisują (art. 33 ust. 1-3 Ustawy). Brak jest wskazania, kto jest uprawniony do sporządzania protokołu. Komisja proponuje wprowadzenie rozwiązania, w którym protokół byłby sporządzany przez upoważnionego przez przewodniczącego Komisji pracownika Urzędu Komisji (proj. art. 33 ust. 1). Rozwiązanie takie pozwoli na odciążenie członków Komisji, którzy uczestniczyć będą w posiedzeniu, od czynności protokołowania, a tym samym umożliwi im w pełni skupienie się na merytorycznych czynnościach. Konsekwentnie do proponowanych wcześniej rozwiązań projekt ust. 2 i 3 art. 33 zakłada poszerzenie katalogu uprawnienia przewodniczącego do członka Komisji, o którym mowa w art. 13 ust. 3 Ustawy.

Ustawa przewiduje, że Komisja kończy postępowanie wyjaśniające w przypadku śmierci osoby wskazanej jako sprawca (art. 36 Ustawy). Jest to obecnie jedyna możliwość innego zakończenia postępowania przed rozstrzygnięciem w przedmiocie wpisu w Rejestrze.

Zwrócić należy uwagę, że postępowanie wyjaśniające w sposób szczególny powinno chronić podmiotowość osoby poszkodowanej. Osoba ta nie powinna być pozbawiana możliwości wyrażenia swojej niechęci do zajmowania się jej sprawą przez Komisję. Sprawy przedawnionych przestępstw dotyczyć będą czynów, od których popełnienia upłynął znaczny upływ czasu. Osoba poszkodowana może nie chcieć wracać już do tamtych wydarzeń bądź obawiać się wtórnej wiktimizacji. Projektowana nowelizacja zakłada przyznanie osobie poszkodowanej prawo wyrażenia sprzeciwu na prowadzenie postępowania wyjaśniającego na każdym jego etapie (proj. art. 36 ust. 1 pkt 2). Jednocześnie należy być świadomym, że osoba poszkodowana może chcieć zakończyć postępowanie wyjaśniające w wyniku zewnętrznych nacisków, bądź w skutek impulsu lub wzburzenia emocjonalnego. Właśnie dlatego projekt nowelizacji daje możliwość cofnięcia oświadczenia o sprzeciwie na prowadzenie postępowania, aż do czasu wydania przez Komisję odpowiedniej uchwały (proj. art. 36 ust. 2). Przesądzone także zostaje, że o zakończeniu postępowania z uwagi na śmierć osoby wskazanej jako sprawca oraz sprzeciw osoby poszkodowanej Komisja rozstrzyga poprzez podjęcie uchwały, która nie jest zaskarżalna (proj. art. 36 ust. 3).

Według obowiązujących obecnie przepisów, Komisja po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego albo wydaje postanowienie o wpisie w Rejestrze albo kończy postępowanie bez wydawania postanowienia o wpisie w Rejestrze (art. 37 ust. 1 Ustawy). Na podstawie tego przepisu nie można stwierdzić, jakiego rodzaju (orzeczeniem czy zarządzeniem) i w jakiej formie Komisja kończy postępowanie bez wydania postanowienia o wpisie w Rejestrze. Nie można przyjąć, że jest to czynność czysto techniczna. Obecnie przyjęcie takiego rozwiązania narusza prawo osoby poszkodowanej do zaskarżenia w jej ocenie niesłusznej decyzji, a więc narusza konstytucyjną zasadę równości stron wobec prawa.

Proponowana zmiana ma na celu ujednoczenie rozstrzygnięć w przedmiocie wpisu w Rejestrze poprzez wskazanie, że Komisja wydaje postanowienie albo o wpisie w Rejestrze (proj. art. 37 ust. 1 pkt 1) albo o odmowie wpisu w Rejestrze (proj. art. 37 ust. 1 pkt 2). Przesądzone zostaje także, że Komisja wydaje postanowienia po niejawnym naradzie (proj. art. 37 ust. 2). Z uwagi na fakt przesyłania postanowień o wpisie w Rejestrze do Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego istnieje konieczność doprecyzowania danych jakie muszą się w nim znajdować (proj. art. 37 ust. 3). Wprowadzona zostaje także konieczność uzasadnienia postanowienia o odmowie wpisu w Rejestrze (proj. art. 37 ust. 4), którego głównym celem jest umożliwienie osobie poszkodowanej wniesienie odwołania do sądu (proj. art. 38 ust. 2). Postanowienia w przedmiocie wpisu doręczają się z urzędu wraz z pouczeniem o

możliwości wniesienia odwołania (proj. art. 37 ust. 5), natomiast osobę dokonującą zgłoszenie zawiadamia się o sposobie jego zakończenia (proj. art. 37 ust. 6). Przyjęte powyżej założenia w pełni realizują prawo do dwuinstancyjnego postępowania oraz weryfikacji rozstrzygnięcia Komisji przez sąd powszechny.

Regulacja odwołania w obecnym kształcie przyznaje je tylko osobie wskazanej jako sprawca w aktach sprawy (art. 38 Ustawy). Przyjęte rozwiązanie budzi wątpliwości z punktu widzenia konstytucyjnej zasady równości stron postępowania i odbiega tym samym od filozofii prawidłowego prowadzenia postępowania. Przepisy ponadto nie określają wymagań co do treści i formy odwołania, sposoby jego wnoszenia, ani czego odwołujący może się domagać.

Propozycja nowelizacji zakłada nowe brzmienie art. 38 Ustawy, tak aby w sposób całkowity i kompleksowy regulował postępowanie odwoławcze od rozstrzygnięć Komisji w przedmiocie wpisu w Rejestrze. Przede wszystkim zostają zrównane prawa osoby poszkodowanej i osoby wskazanej jako sprawca do wniesienia odwołania, gdyż to ich dotyczy rozstrzygnięcie (proj. art. 38 ust. 1 i 2). Dalej uregulowany zostaje sposób wnoszenia środka odwoławczego (proj. art. 38 ust. 4 i 5). Przesądzone zostaje także, że postępowanie odwoławcze jest postępowaniem II instancyjnym, do którego stosowane są odpowiednio, a nie wprost, przepisy dotyczące ochrony dóbr osobistych, sąd rozstrzyga co do istoty sprawy oraz że stronami w postępowaniu odwoławczym będzie osoba wnosząca odwołanie i Komisja, a także wyłączone zostaje uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej. Proponowane zmiany mają na celu z jednej strony przyznać sądowi prawo dokonania pełnej weryfikacji postępowania wyjaśniającego i orzekania w przedmiocie wpisu w Rejestrze, z drugiej zaś wykluczyć możliwość dokonywania oceny ewentualnego naruszenia przez postanowienie o wpisie w Rejestrze dóbr osobistych osoby wskazanej w aktach sprawy jako sprawca.

Uzupełnieniem powyższej regulacji jest dodanie nowego art. 38a, który reguluje koszty postępowania. Obecnie brak jest przepisów regulujących tę kwestię. Projekt zakłada, że zarówno postępowanie wyjaśniające, jak i postępowanie odwoławcze jest nieodpłatne.

Projekt reguluje również sytuację powzięcia przez Komisję informacji o skutecznie wniesionym odwołaniu, które do niej nie wpłynęło i w związku z tym zostało przekazane postanowienie o wpisie w Rejestrze do Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego. Sytuacja taka może mieć miejsce w szczególności, gdy osoba wskazana jako sprawca w aktach sprawy prześle odwołanie bezpośrednio do sądu, natomiast sąd nie poinformuje o tym fakcie Komisji. Wówczas Komisja zwraca się bezpośrednio do Biura Informacyjnego Krajowego

Rejestru Karnego o niezwłoczne usunięcie, do czasu prawomocnego orzeczenia przez sąd w przedmiocie wpisu w Rejestrze, dany osoby wskazanej jako sprawca.

Powstaje także konieczność doprecyzowania odpowiedniego stosowania procedury cywilnej do osób wysłuchiwanym, biegłych, świadków, pełnomocników, postępowania dowodowego, terminów i doręczeń w postępowaniu wyjaśniającym. Projekt nowelizacji przewiduje, aby w tym zakresie wskazać odpowiednie Tytuły, Działy i Rozdziały Kodeksu postępowania cywilnego (proj. art. 40). Takie rozwiązanie pozwoli na wykorzystanie już istniejących regulacji normujących takie zagadnienia jak zdolność sądowa i procesowa osób uczestniczących w postępowaniu wyjaśniającym, pełnomocnicy, pisma, doręczenia, posiedzenia, terminy, uchybienia i przywrócenia terminów, postępowanie dowodowe, postępowanie odwoławcze, bez konieczności wprowadzanie tych regulacji do ustawy.

Istotnym uprawnieniem Komisji jest działanie na prawach oskarżyciela posiłkowego. Warunkiem tego działania jest zgoda osoby poszkodowanej lub jej opiekuna prawnego (art. 3 ust. 2 pkt 2 i art. 25 pkt 2 Ustawy). Ustawa nie precyzuje jednak tego uprawnienia. W szczególności, nie określa terminu, do którego Komisja może złożyć oświadczenie, że będzie działać w sprawie na prawach oskarżyciela posiłkowego. Kodeks postępowania karnego dopuszcza bycie oskarżycielem posiłkowym wyłącznie pokrzywdzonego. Określa działanie w postępowaniu oskarżyciela posiłkowego – jako strony, nadając mu całe spektrum uprawnień procesowych. Wskazuje także termin, do którego pokrzywdzony może takie oświadczenie złożyć. Zgodnie z art. 54 § 1 k.p.k., jeżeli akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny, pokrzywdzony może aż do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej złożyć oświadczenie, że będzie działał w charakterze oskarżyciela posiłkowego. Termin na złożenie przez pokrzywdzonego oświadczenia, upływa z chwilą rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej, tj. z momentem odczytania aktu oskarżenia (art. 385 § 1 k.p.k.). Ustawa nie precyzuje, czy do Komisji stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego o oskarżycielu posiłkowym. Co więcej, Kodeks postępowania karnego nie zna podmiotu uczestniczącego w postępowaniu na prawach oskarżyciela posiłkowego. A więc Komisja uczestnicząca w postępowaniu karnym na prawach oskarżyciela posiłkowego stanowi istotne *novum* w polskiej procedurze karnej.

Wydaje się w pełni zasadnym twierdzenie, że celowym założeniem ustawodawcy było takie ukształtowanie pozycji Komisji w postępowaniu karnym, aby podmiot ten – jako strona postępowania – mógł w każdym czasie, na każdym etapie postępowania – wstąpić do procesu

z wachlarzem uprawnień, jakie przysługują oskarżycielowi posiłkowemu. Dlatego też ustawodawca posłużył się pojęciem „na prawach oskarżyciela posiłkowego”, nie zaś „działania w charakterze oskarżyciela posiłkowego”.

Za powyższym przemawia fakt, że złożenie oświadczenia o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego jest ograniczone terminem – do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego. Gdyby przyjąć ten termin za wiążący także w odniesieniu do Komisji, byłaby ona sparaliżowana w działaniu, a przepis art. 25 pkt 2 ustawy pozostawiałby właściwie przepisem martwym. Jak pokazuje praktyka kilku miesięcy działania Komisji, w większości przypadków Komisja dowiaduje się o sprawie w czasie, gdy postępowanie przed sądem już się toczy. W jednej ze spraw prowadzonych przez Komisję sąd karny na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. orzekł, że Komisja nie może brać udziału w postępowaniu z uwagi na to, że oświadczenie o przystąpieniu do postępowania zostało złożone po terminie. W innej, dopuścił Komisję do udziału w postępowaniu jako przedstawiciela społecznego. Zgodnie z art. 90 k.p.k. udział w postępowaniu sądowym może zgłosić organizacja społeczna, jeżeli zachodzi potrzeba ochrony interesu społecznego lub interesu indywidualnego, objętego zadaniami statutowymi tej organizacji, w szczególności ochrony wolności i praw człowieka. Dopuszczony do udziału w postępowaniu sądowym przedstawiciel organizacji społecznej może uczestniczyć w rozprawie, wypowiadać się i składać oświadczenia na piśmie (art. 91 k.p.k.). Prawo ogranicza więc uprawnienia przedstawiciela społecznego do ściśle określonych czynności w procesie, dalece odbiegających do uprawnień strony postępowania karnego, jaką jest oskarżyciel posiłkowy.

Należy podkreślić, że działania podejmowane przez Komisję są determinowane przez zgłoszenie poszkodowanego (a właściwie pokrzywdzonego) i wyrażenie przez niego (lub jego opiekuna prawnego) zgody na uczestniczenie Komisji w prowadzonym postępowaniu na prawach oskarżyciela posiłkowego. Dopiero w chwili zgłoszenia poszkodowanego, Komisja ma wiedzę o toczącym się postępowaniu sądowym. Natomiast czas zgłoszenia sprawy jest uzależniony tylko i wyłącznie od woli osoby poszkodowanej. Przyjęcie, że Komisja może złożyć oświadczenie o działaniu na prawach oskarżyciela posiłkowego tylko w terminie określonym w art. 54 § 1 k.p.k., *de facto* pozbawia Komisję możliwości wykonywania zadań ustawowych w sytuacji, gdy zgłoszenie sprawy następuje po otwarciu przewodu sądowego, a analiza zgłoszenia daje Komisji pełne podstawy do podjęcia interwencji.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy do zadań Komisji należy interwencja i wspieranie osób poszkodowanych w postępowaniach prowadzonych przed organami państwa, w tym uczestniczenie w postępowaniach karnych na prawach oskarżyciela posiłkowego za zgodą

osoby poszkodowanej lub jej opiekuna prawnego. Podobnie art. 25 pkt 2 ustawy stanowi, że w przypadku wszczęcia postępowania sądowego Komisji przysługuje prawo uczestniczenia w prowadzonym postępowaniu na prawach oskarżyciela posiłkowego za zgodą osoby poszkodowanej lub jej opiekuna prawnego.

Z tych względów, Komisja proponuje, aby w przepisie art. 3 ust. 2 pkt 2 i art. 25 Ustawy wyraźnie wskazać, że Komisja może działać na prawach oskarżyciela posiłkowego na każdym etapie postępowania. Jedynym warunkiem jest zgoda, która dla ważności musi mieć formę pisemną. Projekt uzupełnia katalog podmiotów, które taką zgodę mogą wyrazić, obok osoby poszkodowanej i jej opiekuna prawnego, projekt dodaje także przedstawiciela ustawowego osoby poszkodowanej. Wprowadza również możliwość wycofania przez te osoby zgody w każdym czasie, co skutkuje utratą przez Komisję możliwości działania w postępowaniu karnym na prawach oskarżyciela posiłkowego (proj. art. 25 ust. 2 i 3).

Przy przyjęciu proponowanej zmiany art. 25 ustawy konieczna będzie zmiana art. 54 k.p.k., do którego należałoby wprowadzić dodatkowy podmiot – Państwową Komisję z uprawnieniem do działania na prawach oskarżyciela posiłkowego w każdym stadium postępowania karnego.

Projekt wprowadza istotny instrument dyscyplinujący podmioty wymienione w proj. art. 3 ust. 2 pkt 5 w czynnościach monitorowania działań podejmowanych przez te podmioty, w sprawach przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 3 Ustawy. Dodaje się ust. 3, wprowadzający 30-dniowy termin na udzielenie Komisji informacji.

Systematyka Ustawy - co do zasady - nie narusza porządku chronologicznego stosowanego przy uchwalaniu aktów prawnych. Jednakże porządek ten nie został zachowany w Rozdziale 5 (o czym w późniejszej części uzasadnienia). Uzupełnienia wymagał też oddział 1 rozdziału 4 – Przepisy ogólne, do którego projekt wprowadza wyjaśnienie kompetencji Komisji. W ocenie Komisji jest to konieczne. Kilkumiesięczna działalność Komisji wskazuje, że Ustawa jest bardzo różnie rozumiana przez społeczeństwo, a nawet poszczególne grupy zawodowe, np. dziennikarzy. Panuje przekonanie, że Komisja jest organem ścigania, wymiarem sprawiedliwości, sądem w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, prowadzi postępowania karne, wydaje wyroku skazujące, albo jest wszystkim tym równocześnie.

Proj. art. 19 ust. 1 określa, że Komisja prowadzi postępowanie w czterech obszarach: zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (proj. pkt 1); zgłoszenia podejrzenia niezawiadomienia właściwego organu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (proj. pkt 2); zgłoszenia monitorowania postępowania karnego (proj. pkt 3) oraz prawomocnego orzeczenia

o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania karnego ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa (proj. pkt 4). Zapewnia to przejrzystość Ustawy.

W dwóch pierwszych przypadkach działanie Komisji regulują przepisy art. 22 Ustawy. Zgodnie z nimi, Komisja niezwłocznie przekazuje zgłoszenie prokuratorowi prokuratury właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby poszkodowanej. Właściwość miejscowa przyjęta w Ustawie odbiega od właściwości miejscowej, która posługuje się Kodeks postępowania karnego. Zgodnie z nim, zasadą ogólną jest prowadzenie postępowania zgodnie z miejscem popełnienia przestępstwa. Dla prowadzenia postępowania karnego przez prokuratora, przekazane przez Komisję zgłoszenie musi więc być przekazane z prokuratury właściwej miejscowo dla miejsca zamieszkania poszkodowanego (właściwość miejscowa wynikająca z Ustawy) do prokuratury właściwej dla miejsca popełnienia (właściwość miejscowa wynikająca z k.p.k.).

To dla osoby poszkodowanej wydaje się często niezrozumiałe, dlaczego sprawa zgłoszona przekazywana jest z jednej do kolejnej prokuratury. Komisja opracowując projekt zmian do Ustawy podjęła próbę znalezienia tej niekomfortowej i niezrozumiałej dla poszkodowanego sytuacji. Ostatecznie zdecydowała o pozostawieniu różnych właściwości miejscowych, gdyż zmiana tego stanu rzeczy mogłaby w konkretnych sprawach powodować jeszcze większy problem.

Dokonanie zgłoszenia jest równoznaczne z zawiadomieniem organu powołanego do ścigania przestępstw w rozumieniu art. 240 k.k. Komisja może też działać w tym zakresie z urzędu, zawiadamiając prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, np. z art. 240 k.k.

Po przekazaniu zgłoszeń, Komisja może monitorować postępowanie karne, zarówno na wniosek poszkodowanego, jak i z urzędu.

Odnosząc się do monitorowania postępowania karnego (przygotowawczego i sądowego), Komisja czynności te także może prowadzić na podstawie zgłoszenia lub z urzędu. W postępowaniu przygotowawczym mogą one polegać na wglądzie do akt postępowania, projekt dodaje możliwość zapoznania się z aktami także w Urzędzie Komisji (proj. art. 24 ust. 2 pkt 1) oraz poprzez uzyskiwanie informacji o toczącym się postępowaniu, w tym terminach, a projekt dodaje: rodzajach” podjętych czynności (proj. art. 24 ust. 2 pkt 2). Monitorowanie dokonywane przez Komisję uwarunkowane jest przesłanką dobra postępowania przygotowawczego. W przypadku podejrzenia nieprawidłowości lub przewlekłości postępowania przygotowawczego, Komisja zawiadamia o tym organ sprawujący nadzór nad organem prowadzącym to postępowanie (art. 24 ust. 3 Ustawy). Organ sprawujący nadzór niezwłocznie zajmuje stanowisko i informuje Komisję o podjętych działaniach (art. 24

ust. 4 Ustawy). W ramach monitorowania postępowania przygotowawczego, Komisja może zwrócić się o do Prokuratora Generalnego o objęcie postępowania szczególnym nadzorem (art. 3 ust. 2 pkt 4 Ustawy).

W przypadku monitorowania postępowania sądowego, Komisji przysługuje prawo wglądu do akt, także w Urzędzie Komisji (proj. art. 25 ust. 1) oraz uzyskania informacji o prowadzonym postępowaniu, a także uczestniczenie w postępowaniu na prawach oskarżyciela posiłkowego. Zmiana treści zdania wprowadzającego wyliczankę w art. 25 Ustawy oraz tytułu oddziału 3 w rozdziale 4 mają charakter doprecyzowujący obecne brzmienie Ustawy.

Doprecyzowanie tytułu związane jest z pojawiającymi się wątpliwościami, czy Komisji przysługuje prawo wglądu do akt sądowych oraz uzyskiwania informacji o prowadzonym postępowaniu (art. 25 pkt 1 ustawy) w innych postępowaniach niż karne, autorzy projektu proponują zmianę tytułu Oddziału 3 ustawy na „Udział Komisji w postępowaniu karnym”. Obecny tytuł „Udział Komisji w postępowaniu przygotowawczym i sądowym” sugeruje, że Komisja ma prawo wglądu do akt również w sprawach cywilnych (np. rodzinnych i opiekuńczych).

Czwartą podstawą działania Komisji stanowi prawomocne orzeczenie o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania karnego ze względu na przedawnienie karalności przestępstwa (proj. art. 19 ust. 1 pkt 4). W takim przypadku Komisja wszczyna postępowanie wyjaśniające, określone w ustawie (proj. art. 19 ust. 2).

Pomiędzy Tytułem Ustawy a przepisami art. 21 i art. 22 Ustawy zachodzi wewnętrzna sprzeczność. Mianowicie, Tytuł ustawy obejmuje sprawy wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 (projekt utrzymuje tu granicę wieku osoby poszkodowanej), natomiast stosownie do art. 21 Ustawy, Komisja przyjmuje zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia nadużycia seksualnego lub podejrzeniu niezawiadomienia właściwego organu o podejrzeniu popełnienia nadużycia seksualnego bez ograniczenia do małoletnich poniżej 15 lat, jak i ograniczenia czasowego. Obecnie Komisja zgodnie z art. 22 Ustawy niezwłocznie przekazuje te zgłoszenia prokuratorowi, chyba że zgodnie z art. 23 Ustawy uzna je za oczywście bezzasadne.

Komisja stanęła na stanowisku, że nie należy tej wewnętrznej sprzeczności usuwać. Komisja jest organem państwowym i tak jak wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją właściwością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego

z urzędu, jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję (art. 304 § 2 k.p.k.).

Projekt wychodzi naprzeciw sytuacjom, w których do Komisji wpływają pisma nie zawierające zgłoszenia, żądań lub informacji umożliwiających rozpoznanie czynu zabronionego. Zgodnie z projektem, Komisja może pozostawić zgłoszenia te bez rozpoznania (proj. art. 23a).

Projekt wprowadza też wiele zmian porządkujących terminologię (np. proj. art. 1 pkt 3, proj. art. 2 ust. 1 i ust. 2 pkt 2, proj. art. 17 ust. 4), a także zmiany dostosowawcze (proj. art. 2 ust. 2 pkt 3, proj. art. 3 ust. 2 pkt 1 lit. a i b, proj. art. 3 ust. 2 pkt 2 lit. a i b oraz pkt 4, proj. art. 17 ust. 1), czy doprecyzowujące (np. proj. art. 3 ust. 2 pkt 5, proj. art. 4 ust. 2, proj. art. 13 ust. 1).

Projekt wprowadza dodatkowe kompetencje dla członka Komisji upoważnionego w trybie art. 13 ust. 3 Ustawy (proj. art. 20, proj. art. 20a). Zmienia także pozycję przewodniczącego w zakresie powołania zastępców, dając więcej podmiotowości Komisji (proj. art. 13 ust. 2).

Art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy stanowi, że członkostwo w Komisji przed upływem kadencji Komisji wygasa z dniem prawomocnego skazania członka Komisji za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Należy podnieść wątpliwość, czy skazanie również za nieumyślne przestępstwo (np. spowodowanie wypadku drogowego) lub nieumyślne przestępstwo skarbowe powinno być połączone z tak radykalnym skutkiem, jak wygaśnięcie powołania członka Komisji. W ocenie Komisji należy w tym zakresie wprowadzić zmianę do ustawy poprzez przyjęcie rozwiązań obowiązujących w innych ustawach - warunek prawomocnego skazania za przestępstwo umyśle lub umyślne przestępstwo skarbowe (proj. art. 6 ust. 6 pkt 3 i proj. art. 10 ust. 1 pkt 4).

Projekt poszerza obszar zadań, którymi Komisja może się zająć, wprowadzając w art. 2 ust. 1 ustawy katalog otwarty. Skutkuje to brakiem ograniczenia działań Komisji w odniesieniu do ochrony dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym. Dodaje także do działalności prewencyjnej i edukacyjnej w części ogólnej zadania prowadzenia badań zjawiska wykorzystania seksualnego dzieci oraz opracowywania raportów dotyczących wybranych zagadnień istotnych społecznie pozostających w zakresie właściwości Komisji (proj. art. 4 ust. 2 pkt 3 i 4).

W części szczególnej, projekt modyfikuje normatywny zakres prac Komisji w obszarze jej działalności prewencyjnej i edukacyjnej. Propozycja nowelizacji wynika z doświadczeń oraz

obserwacji poczynionych w toku kilkumiesięcznego funkcjonowania Komisji, a przewidziane modyfikacje stanowią wyraz dążenia do dostosowania treści normatywnej do optymalnego funkcjonowania niniejszego organu.

Zagadnienie działalności edukacyjnej i prewencyjnej Państwowej Komisji zostało uregulowane w rozdziale piątym Ustawy. Projekt przewiduje zmianę brzmienia art. 42 oraz dodanie art. 42a i art. 42b, jak również wykreślenie i poszerzenie zakresu normatywnego art. 43 oraz zawarcie jego dotychczasowej treści w dodanym rozdziale 5a, zatytułowanym „sprawozdanie roczne”; ponadto nowe brzmienie otrzyma art. 44. Zmienia się także systematyka rozdziału 5 Ustawy, porządkując go.

Należy wskazać, że w dotychczasowym kształcie rozdział piąty podzielony był na dwa oddziały (tj. oddział pierwszy dotyczący raportu Państwowej Komisji oraz oddział drugi, którego meritum powinno stanowić określenie zadań z zakresu edukacji i prewencji). Wbrew jednak brzmieniu oddziału drugiego - art. 44 Ustawy opisywał literalnie jedynie zadania z zakresu edukacji, pomijając aspekt prewencji (proj. art. 42 przedstawia zaś w sposób łączny „wykonywanie zadań edukacyjnych i prewencyjnych”).

Istotnym elementem projektu jest wyodrębnienie raportu dotyczącego zjawiska wykorzystywania seksualnego małoletnich poniżej lat 15 wraz z rekomendacjami (opracowywanego nie rzadziej niż raz na trzy lata) oraz sprawozdania (co do zasady – corocznego; z wyjątkiem sprawozdania rocznego za rok 2022 obejmującego okres od 25 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.). Celowość powyższego rozwiązania wynika z konieczności kompleksowego zapewnienia dostępu do informacji o działalności Państwowej Komisji dla opinii publicznej (w tym celu tworzone jest coroczne sprawozdanie).

Ponadto należy zauważyć, że Państwowa Komisja prowadzi działalność badawczą i opracowuje raport dotyczący zjawiska wykorzystywania seksualnego małoletnich wraz z konkretnymi rekomendacjami, poprzez analizę m.in. danych zawartych w aktach spraw karnych udostępnianych przez sądy działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Okres przygotowywania tego typu analiz uzasadniony jest, m.in. potrzebami związanymi z prowadzeniem badań prawno-porównawczych (co wymaga szczegółowego przeglądu podobieństw i odmienności w porządkach prawnych szeregu państw w zakresie zwalczania przestępczości w obszarze czynów zabronionych ze sfery wolności seksualnej i obyczajności popełnionych na szkodę małoletnich).

Warto nadmienić, że ilość materiałów przesyłanych do analizy w toku prac Komisji sprowadza się do kilku tysięcy tomów spraw karnych, które muszą zostać zbadane z uwzględnieniem znacznej liczby zmiennych, a następnie pozyskane dane będą

wykorzystywane w toku wypracowywania metod przeciwdziałania kolejnym (pozostającym w przedmiocie prac Komisji) czynom zabronionym oraz pomocy ofiarom poszczególnych przestępstw.

Możliwość tworzenia - obok corocznego sprawozdania - również szczegółowego raportu badawczego wzorowana jest na australijskiej Komisji Królewskiej ds. Odpowiedzi Instytucji na Wykorzystywanie Seksualne Dzieci; model jej działania zakłada publikowanie obszernych (kilkuset stronicowych) rekomendacji - znajdujących praktyczne zastosowanie w sferze przeciwdziałania przestępczości seksualnej wymierzonej w małoletnich (początkowo publikacja Raportu Końcowego była przewidziana na grudzień 2015 r.). Ostatecznie we wrześniu 2014 r. została podjęta decyzja, aby termin ogłoszenia Raportu Końcowego przesunąć o dwa lata – na grudzień 2017 r. (tym samym australijska Komisja dysponowała blisko pięcioletnim okresem na przygotowanie ww. raportu). Jednocześnie warto zauważyć, że chociażby w przypadku Republiki Federalnej Niemiec pracę nad zamówionym w 2015 r. – (analogicznym) dokumentem trwały - trzy lata - do 2018 r.

W dalszej kolejności należy wskazać na walor porządkujący projektowanej zmiany – czego przykład stanowi m.in. fakt, iż w ramach proj. art. 42 ust. 1 zdecydowano się na łączne przedstawienie przykładowego zestawienia zadań edukacyjnych i prewencyjnych wymieniając, m.in. upowszechnianie wiedzy na temat zapobiegania i przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu małoletnich, wspieranie przedsięwzięć społecznych mających na celu promowanie właściwych postaw społecznych w zakresie zgłaszania organom ścigania przypadków wykorzystywania seksualnego, w tym prowadzenie kampanii informacyjnych (elementy zasadniczo zbieżne z art. 44 ust. 1 pkt 1 i 2 Ustawy – wówczas jako przykłady zadań o charakterze edukacyjnym).

Przewidziana – zarówno w proj. art. 42b ust. 2, jak i proj. art. 44 – jawność poszczególnych analiz (raportu badawczego, sprawozdania z działalności) zmierza do jak najszerszego upublicznienia wyników prac Komisji wśród wszystkich zainteresowanych podmiotów i znajduje swoje uzasadnienie w art. 61 ust. 1 zd. 1 Konstytucji, gdzie wskazano, że „obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej”. Uszczegółowienie powyższej zasady stanowi, m.in. art. 6 ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2176); wzmiankowany przepis określa, iż „udostępnieniu podlega informacja publiczna, w szczególności o danych publicznych, w tym treść i postać dokumentów urzędowych, w szczególności dokumentacja przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpienia, stanowiska, wnioski i opinie podmiotów ją przeprowadzających”.

Jednocześnie użycie sformułowania „w szczególności” (w ramach proj. art. 42 ust. 1) wskazuje na otwarty katalog zadań edukacyjnych i prewencyjnych Komisji (w myśl § 153 ust. 3 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, Dz. U. z 2016 r. poz. 283). Tożsamy pozostaje cel użycia powyższego zwrotu w zakresie proj. art. 43 w kontekście podstawowych elementów przewidzianych dla sprawozdania Komisji („sprawozdanie zawiera, w szczególności:”). Podobne znacznie posiada użycie frazy „w szczególności” w aspekcie obligatoryjnej informacji odnośnie współpracy Komisji z innymi podmiotami działającymi na rzecz ochrony praw dzieci poprzez podkreślenie znaczenia podmiotów działających na rzecz ochrony przed przemocą, w tym przemocą seksualną - „sprawozdanie zawiera (...) informację w zakresie współpracy Komisji z innymi podmiotami działającymi na rzecz ochrony praw dzieci, w szczególności działającymi na rzecz ich ochrony przed przemocą, w tym przemocą seksualną”.

Okoliczność, iż sprawozdanie roczne z działalności za rok 2022 ma obejmować „działania Komisji od 25 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.” (co zostało ujęte w ramach projektu jako odrębny - art. 2) ma charakter porządkujący w aspekcie sprawozdań rocznych z działalności Komisji i podyktowane jest dążeniem do ich optymalnego zestawienia, poprzez rozpoczynanie okresu objętego kolejnym sprawozdaniem od początku każdorazowego roku kalendarzowego, tak by docelowo były to sprawdzania obejmujące jedynie jeden – pełny - rok kalendarzowy (podobne sprawozdania przedstawia w Rzeczpospolitej Polskiej szereg istotnych dla funkcjonowania państwa - podmiotów, m.in. Sąd Najwyższy czy Najwyższa Izba Kontroli). Państwowa Komisja opracowuje i udostępnia swój pierwszy raport w terminie trzech lat od dnia powołania jej członków (proj. art. 3). Tego typu przepis pozwala na czytelne określenie ram czasowych na wywiązanie się przez Komisję z nałożonego zadania oraz jednocześnie pozwoli na prawidłową realizację wymagań postawionych wobec takiego dokumentu.

Ustawa wejdzie w życie dzień po dniu ogłoszenia w organie promulgacyjnym (proj. art. 4); krótki okres *vacatio legis* uzasadnia porządkująco – korygujący charakter zaproponowanych zmian oraz konieczność niezwłocznego zmodyfikowania podstawy prawnej, na której oparte jest codzienne funkcjonowanie Komisji, ukierunkowane na pomoc osobom dotkniętym przestępczością seksualną wymierzoną w małoletnich poniżej lat 15. W powyższym zakresie zostaje spełniona przesłanka ważnego interesu państwa, który wymagany jest dla natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego, zaś zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie (zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, Dz. U. z 2019 r. poz. 1461).